

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศที่ควรนำมาพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาคุณภาพของประชากร เพราะประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถช่วยในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ได้ เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยทำให้ประชากรมีคุณภาพคือการศึกษา เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนก้าวแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการแก้ปัญหา

ในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ มีวิธีการหลายอย่าง การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งที่มีมนุษย์อาศัยเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ การอ่านมีบทบาทสำคัญสำหรับการศึกษาหาความรู้ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพราะความรู้ต่าง ๆ ที่ค้นพบตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มักจะถูกบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวบรวมเป็นหนังสือ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รับความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ค้นพบ ซึ่งคนรุ่นต่อ ๆ มาสามารถหาอ่านได้ แม้จะพ้นวัยศึกษาเล่าเรียนแล้วก็ตาม เป้าหมายพื้นฐานของการศึกษาก็มุ่งเน้นที่จะให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านออกเขียนได้ ด้วยหวังว่าผู้เรียนจะได้อาศัยทักษะการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ต่อไป และนำความรู้มาช่วยในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต เนื่องจากวิทยาการสาขาต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่อ่านมากย่อมจะได้รับประสบการณ์มาก สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป การอ่านยังมีส่วน

สำคัญในการสื่อสารอย่างมาก เพราะช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 ทั่วโลกได้อย่างกว้างขวาง ทำให้เป็นคนทันสมัย ในฐานะที่การอ่านมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา และ
 การดำเนินชีวิตของมนุษย์ การทำให้เด็กสนใจการอ่านหนังสือ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่การมีนิสัยรักการ
 อ่าน เปรียบเสมือนการมอบสมบัติอันมีค่ามหาศาลให้แก่เด็ก เพราะความรู้ที่ได้จากการอ่านย่อมเป็น
 ทุนในตัวเด็กที่จะแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีการตระหนักถึงความ
 สำคัญของการอ่าน และเห็นความจำเป็นที่จะต้องทำให้เด็กหันมาสนใจการอ่านหนังสือ แต่สภาพความ
 เป็นจริงในสังคม สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กในทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ดิสโก้
 เชน ลานสเก็ต สวนสนุก ศูนย์การค้าหรือจะเป็นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ
 ที่ใช้ในการให้ความรู้ ความบันเทิงได้พัฒนาไปมากทั้งภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีซีดี วีซีดีเกม เกมกด
 เกมหยอดเงินชนิดต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการดึงดูดความสนใจของเด็กไปจากการอ่าน
 หนังสือได้ไม่น้อย เพราะการอ่านหนังสือต้องใช้ความคิดพิจารณาใช้จินตนาการ แต่ภาพยนตร์ โทรทัศน์
 วีซีดี ได้ให้ความสะดวกสบายกว่าการอ่าน เพราะได้เปลี่ยนจินตนาการให้กลายเป็นภาพและเสียง
 ทำให้ได้ยินและได้ชมกันเด็กไม่ต้องพบกับความยุ่งยากในการทำความเข้าใจ และชีวิตความเป็นอยู่ของ
 คนไทยในปัจจุบัน บางอย่างไม่เอื้ออำนวยให้เด็กอยากอ่านหนังสือ ในกรณีนี้จะเห็นได้จากงานวิจัยของ
 สหทยา ชินสมบูรณ์ (2528) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีต่อการอ่านของเด็ก
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาขาน้ำทิพย์ ที่พบว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่านของเด็กนักเรียนมาก
 ที่สุด คือไม่มีเวลาอ่านหนังสือ มีนักเรียนตอบจำนวน 48 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 140 คน
 คิดเป็น 34.28% และยังพบว่างานอดิเรกที่นักเรียนชอบทำมากที่สุด คือดูโทรทัศน์และภาพยนตร์ มี
 นักเรียนตอบจำนวน 41 คน คิดเป็น 29.29% ซึ่งทำให้ถือได้ว่าเป็นการใช้เวลากับโทรทัศน์มาก
 เกินไปจึงไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้อุดหนุนว่างไม่ได้ว่าการใช้เวลาว่างของ
 เด็กจะหมดไปกับสิ่งเข้ายวนใจเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้นวิถีชีวิตของคนในเมืองหลวงที่มีแต่ปัญหาไร้ขอบเขต
 และความยุ่งยากสับสน จนแทบจะไม่มีเวลาเป็นของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะมาแย่งเอาเวลาอ่านหนังสือ
 ไปหมด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กในปัจจุบันไม่ชอบการอ่าน ไม่รัก

การอ่าน ไม่ให้ความสนใจกับการอ่าน เช่น เด็กขาดทักษะในการอ่าน อ่านได้ช้า อ่านไม่คล่อง
 จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ หรือพ่อแม่ไม่มีเวลาฝึกให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่เห็นคุณค่า
 ของเล่นราคาแพงมากกว่าการอ่าน รัฐและโรงเรียนไม่ให้การสนับสนุนงานห้องสมุด บรรณารักษ์
 ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนการอ่าน วิธีการสอนของครูไม่เปิดโอกาสให้เด็กค้นคว้า หนังสือเด็กไม่มี
 คุณภาพ หรือมีราคาแพงเกินไป เป็นต้น

ถ้าปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้นยังมีอยู่ต่อไปเรื่อย ๆ ท้าให้มองเห็นและเชื่อว่าอนาคต
 ของเด็กไทย คงต้องหลงระเหิงไปกับสิ่งเขี้ยววนใจที่อยู่รอบ ๆ ตัวเขามากกว่าจะหยิบหนังสือมา
 อ่านค้นหาความรู้และความเพลิดเพลิน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ควรจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
 โดยจะต้องหาวิธีการที่จะชักจูงให้เด็กสนใจการอ่านมากขึ้น และควรที่จะหาวิธีการที่จะช่วยเสริมสร้าง
 ให้เด็กมีความสามารถในการอ่านจับใจความด้วย เนื่องจากถ้าเด็กขาดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน
 จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ เด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย ท้าให้ไม่อยากอ่านและไม่สนใจ
 การอ่าน

การจะท้าให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน และมีความสามารถในการอ่านจับใจความ
 นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล แต่สิ่งเหล่านี้มีท้าที่จะท้าได้โดยง่ายโดยเฉพาะในสภาพ
 สังคมที่มีแหล่งบันเทิงมากมาย หากเด็กขาดการส่งเสริม ขาดการจูงใจในการอ่านที่ดี หรือขาดทักษะ
 ในการอ่านจับใจความ ความสนใจในการอ่านย่อมไม่เกิดขึ้นแน่นอน และแม้ว่าการสร้างความสนใจ
 ในการอ่าน และการสร้างเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความมีท้าหน้าที่ของครูและโรงเรียน
 เพียงอย่างเดียว พ่อแม่ ผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อม ความพร้อมของเด็ก และหนังสือที่มีคุณภาพก็เป็นส่วน
 ที่จะ เป็นแรงผลักดันให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น แต่สังคมก็พึงเล็งว่าครูและ
 โรงเรียนมีท้าที่สำคัญที่สุดในการสร้างความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่าน
 จับใจความท้าให้เกิดขึ้นแก่เด็ก วิธีการหนึ่งที่ครูนำมาใช้ในการพัฒนาความสนใจในการอ่าน และพัฒนา
 ความสามารถในการอ่านจับใจความคือการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก โดยจัดเป็น

กิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจการอ่าน เนื่องมาจากงานวิจัยของสมาคมนักจิตวิทยา (2528) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ผลของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่านและการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4 ประเภท มีความสนใจในการอ่าน และการเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน โดยจัดเป็นกิจกรรมน่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความ

ในการพัฒนาให้บุคคลเกิดความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ควรที่จะมีรูปแบบของการพัฒนาให้เป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าลำดับขั้นของการพัฒนาความสนใจที่บรูมและคณะ (อ้างถึงใน เชิดศักดิ์ วัฒนาสินธ์, 2520: 39-40) ได้เสนอแนะไว้เป็นลำดับขั้นนั้นเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านได้ โดยบรูมและคณะได้ให้ความหมายลักษณะความรู้สึบบางประการ เช่น ความสนใจ ความซาบซึ้ง ทศนคติ ฯลฯ ที่มีความหมายครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมด้านอารมณ์ไว้ดังเช่น ความสนใจจะมีลักษณะย่อยดังนี้คือ การรู้จักเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น ๆ ความพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และการยอมรับในคุณค่าของสิ่งเร้า ซึ่งถ้าบุคคลเกิดสิ่งเหล่านี้แล้วจะนำไปสู่ลักษณะพฤติกรรมด้านอารมณ์ที่เรียกว่าความสนใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หน่วยศึกษานิเทศก์, 2533)

ส่วนการพัฒนาให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและช่วยเสริมให้บุคคลเกิดความสนใจในการอ่าน เพราะเมื่อบุคคลอ่านสิ่งใดแล้วมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ อ่านแล้วสนุกเพลิดเพลินจะมีความอยากที่จะอ่านและสนใจที่จะอ่านต่อไป ซึ่งในการพัฒนาให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความนั้นควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้ฝึกทักษะการอ่านอย่างเพียงพอ (พิณ น้อยแสงศรี, 2526) และควรพัฒนาเป็นไปตามลำดับขั้น โดยผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นลำดับขั้นตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท (Barrett, 1979) เนื่องจากงาน

วิจัยของวิชานันท์ สีนสถาพรพงศ์ (2534) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้จัดแผนการสอนสอดคล้องกับลำดับขั้น ความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรท ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้วิธีการสอนทักษะการอ่านที่น่าสนใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการอ่านได้คือวิธีการหนึ่งคือ วิธีการที่เรียกว่า PANORAMA ซึ่งปีเตอร์ เอคเวิร์ดส์ (Edward, 1973) เป็นผู้คิดค้นขึ้นโดยพัฒนามาจากเทคนิคการสอนอ่านหลาย ๆ แบบ เพื่อใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กมีทักษะในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กสามารถพัฒนาการอ่านได้ด้วยตนเอง โดยจากการศึกษางานวิจัยของกัญญา มั่นคง (2530) ในการศึกษาเทคนิคการสอนแบบ PANORAMA มาใช้ในการสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และมีความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ PANORAMA มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าการสอนตามคู่มือครู และทำให้นักเรียนมีพัฒนาการความสนใจในการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้จากงานวิจัยของรัชนิดา รัชนี้ถักตวจิต (2533) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA กับการอ่านตามคู่มือครูพบว่าความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านเร็วของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ใช้คู่มือครู เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่าเทคนิควิธีการสอนแบบ PANORAMA เป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจที่จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะในการอ่านจับใจความและพัฒนาความสนใจในการอ่านได้มากขึ้น

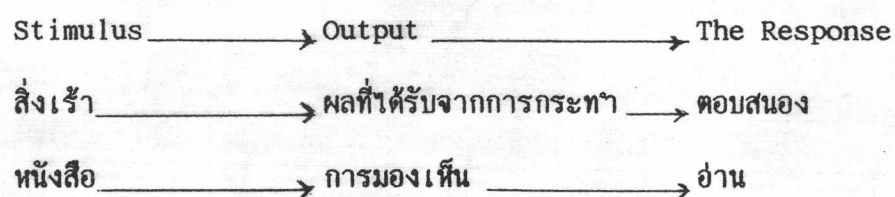
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าด้านแนวทางการพัฒนาความสนใจตามลำดับขั้นของบลูมและคณะ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามลำดับขั้นของบาร์เรทและวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการ

อ่านจะช่วยพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความทำให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้หรือไม่ โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน และมีความสามารถในการอ่านจับใจความมากขึ้น ซึ่งถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็กก็เท่ากับเป็นการนำเด็กไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ และด้านอื่น ๆ อีกมากมายในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน กระบวนการอ่านทางจิตวิทยาเกี่ยวเนื่องรวมกันทั้งหมดระหว่างสิ่งเร้าที่เข้ามาของคำในสิ่งพิมพ์ และผลที่ได้รับจากการตอบสนองในความคิดของผู้อ่าน การตอบสนองนั้นอาจจะเป็นคำพูดที่ใช้ตอบคำถาม หรือการสรุปโดยการเขียน หรือในรูปแบบวิธีการใดวิธีการหนึ่งในการตอบสนองทางความคิดของผู้อ่านที่แสดงออกมา

กระบวนการอ่านตามแนวคิดของนักจิตวิทยาจะมีความสัมพันธ์กันดังนี้

กระบวนการอ่านตามแนวคิดของนักจิตวิทยา แบ่งเป็นขั้นตอนการทำงานของสมองดังนี้

1. การรับรู้จากการมองเห็น (Visual Reception) ผู้อ่านจะมองเห็นสิ่งที่ตนอ่านนั้นได้จากจอร์ับภาพของตา ขณะอ่านสายตาจะเคลื่อนไปหาอยู่ระหว่างบรรทัดของตัวพิมพ์ ประสาทสัมผัส จะนำเข้าสู่ Visual Center ที่สมอง จากนั้นจะมีการถอดรหัสตีความหมายของคำต่าง ๆ ความหมายที่ตีความนั้นจะออกมาสู่ความจำในรูปแบบของการรับรู้

2. การรับรู้ (Perception) การรับรู้เกิดจากการแปลงอาการสัมผัสออกมาเป็น ความหมายแต่ละคนอาจจะมีการรับรู้ต่างกัน แม้ว่าจะมีสัมผัสเหมือนกันและการรับรู้ของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องถูกต้องและเป็นจริงเสมอไป เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าทำให้การรับรู้เปลี่ยนแปลง

3. มโนทัศน์ (Concept) เมื่อรับรู้แล้วก็ส่งไปเก็บไว้ที่สมอง ซึ่งเปรียบเหมือน เป็นคลังเก็บสิ่งที่รับรู้ไว้ โดยรวบรวมการรับรู้ไว้แบ่งเป็นแต่ละชั้นหรือแต่ละประเภท มโนทัศน์นี้เป็นส่วนที่สนับสนุนต่อไปถึงความคิดที่สรุปออกมาและการแผ่ขยายความคิดในสิ่งที่อ่าน การรับรู้และ มโนทัศน์นั้นมีความสัมพันธ์กัน การรับรู้เป็นการสังเคราะห์สิ่งที่อ่านเข้ามาสู่มโนทัศน์ มโนทัศน์ช่วย การแปลความและจัดระเบียบของความรู้ ทำให้บุคคลสามารถแยกแยะออกมาในสิ่งที่ตนสืบสนนั้นให้ แตกต่างกัน

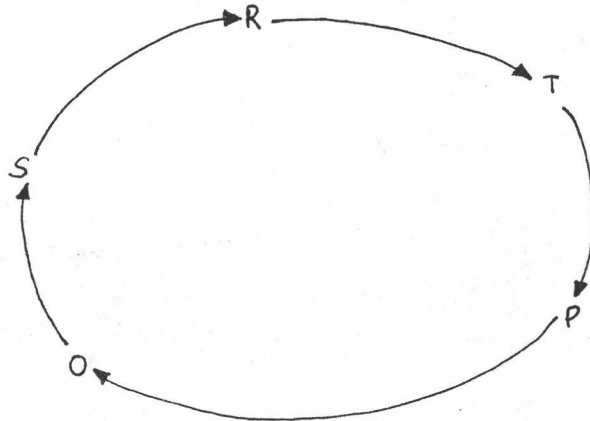
4. การสร้างความสัมพันธ์ในระดับสูง (Higher level of association) ใน ขั้นนี้จะต้องสามารถจำและนำออกมาใช้ได้ ซึ่งความจำไม่ได้เป็นแหล่งเก็บข้อมูลได้ง่าย ๆ จาก ความรู้สึกเท่านั้น แต่จะต้องเป็นสิ่งที่นำออกมาได้อย่างมีระเบียบ และสามารถนำมาใช้ได้เมื่อ ต้องการ อีกทั้งยังช่วยให้การตัดสินใจว่าจะประยุกต์ใช้อย่างไร จึงต้องอาศัยโครงสร้างความรู้ เดิม และการจัดระเบียบของความรู้ในสมอง

วิลเลียม เอส เกรย์ (William S.Gray) อธิบายถึงขั้นที่ผู้อ่านนำออกมาใช้ว่า ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

- ก. สามารถจากความหมายในการอ่านนั้นได้ รู้แนวของผู้เขียน
- ข. สามารถนำความรู้ความคิดสรุปมโนทัศน์ของผู้เขียนรวมเข้ากับประสบการณ์เดิม เกิดการหยั่งเห็นในเรื่องใหม่ได้
- ค. รู้จักตัดสินใจยอมรับ และรู้จักคัดแนวความคิดที่ได้รับมาให้ตรงตามความต้องการ
- ง. ใช้แนวมโนทัศน์ที่มีอยู่นั้นให้เป็นประโยชน์ในการอ่านและในการคิดที่จะอ่าน

โอกาสต่อไป

นอกจากนี้ สแตรง แมคคอลลูฟ และ แพทริกซ์เลอร์ (Strang, McCullough and Traxler, 1961) มีความเห็นว่าการอ่านมิใช่เป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ที่พิมพ์ไว้กับความหมายของสัญลักษณ์นั้นเท่านั้น แต่รวมถึงกระบวนการซับซ้อนกว่าดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการอ่าน (Strang, McCullough and Traxler, 1961:16)

O (Organism) หมายถึง ตัวบุคคลหรือผู้อ่านอันเป็นจุดเริ่มต้นของการอ่าน ผู้อ่านจะต้องมีเจตนา มีอารมณ์ และมีจุดประสงค์ในการอ่านจึงจะเกิดการอ่านขึ้นมา

S (Stimulus Situation) หมายถึง สถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่สำคัญที่สุดก็คือ สิ่งที่ย่าน สิ่งที่ย่านจะต้องเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้อ่านรวมถึงบรรยากาศในการอ่าน

R (Response) หมายถึง การตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า นั่นคือการอ่าน

T (Trace) หมายถึง ความประทับใจอันเป็นผลจากประสบการณ์เดิม และการเรียนรู้ในอดีต สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

P (Perception) หมายถึง การรับรู้สถานการณ์ในการอ่าน ซึ่งการรับรู้นี้เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคล (O) กับสิ่งเร้า (S)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าการอ่านเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ซึ่งดำเนินไปเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน การอ่านจึงมิใช่เป็นเพียงการที่สามารถมองเห็นคำ รู้ความหมาย

และแปลสัญลักษณ์ได้เท่านั้น แต่การอ่านยังต้องอาศัยความสามารถนอกเหนือไปจากสิ่งที่กล่าวมาแล้วอีกหลายประการ เช่น ความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ตลอดจนภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้อ่านมาผสมผสานกัน เข้าในขณะที่อ่านจึงจะนับว่าเป็นการอ่านที่สมบูรณ์ ซึ่งการอ่านนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์มากมายแก่ผู้อ่านทั้งด้านการศึกษา ด้านงานอาชีพ และอื่น ๆ รวมทั้งส่งผลต่อการช่วยพัฒนาประเทศชาติด้วย ดังนั้นจึงควรที่จะส่งเสริมให้เยาวชนของชาติเกิดความสนใจในการอ่านมากกว่าการทํากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งได้ประโยชน์น้อยกว่าการอ่าน

ความสนใจในการอ่าน

ความสนใจเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ จึงควรที่จะส่งเสริมและก่อให้เกิดความสนใจในสิ่งที่พึงปรารถนา และอาศัยความสนใจเป็นสื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้รู้จักคิดและกระทำแต่เฉพาะสิ่งที่ถูกต้อง คำว่า "ความสนใจ" ได้มีผู้ศึกษาและให้ความหมายไว้ดังนี้ เช่น ความสนใจ หมายถึงแนวโน้มที่จะแสวงหาและเข้าร่วมในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ (Thorndike and Hagan, 1961) ในขณะที่ ฮาร์รี เอ เจเกอร์ และฟรลิก พี คลิฟฟอร์ด (Harry A. Jager and Frachlick P. Clifford, 1974) ให้ความหมายของความสนใจว่า เป็นความโน้มเอียงที่จะเอาใจใส่ต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเวลานาน หมกมุ่น และพากเพียรที่จะกระทำกิจกรรมนั้นอยู่เรื่อย ๆ ส่วน เทอรี เพจ เจ บี โทมัส และ เอ อาร์ มาร์แชลล์ (Terry Page, J.B. Thomas, and A.R. Marshall, 1977) ได้ให้ความหมายว่าความสนใจ หมายถึงความประสงค์ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมบางอย่าง ความสนใจเป็นอาการที่จิตใจเพ่งเล็งกับการเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาการสนุกเพลิดเพลินในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสนใจ นอกจากนี้ความสนใจเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอสิ่งหนึ่งมากกว่าสิ่งอื่น (อนันต์ จันทร์กวี, 2526) และ กัญญา มั่นคง (2530) สรุปไว้ว่าความสนใจเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบ หรือพอใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการเอาใจใส่หรือจดจ่อ และกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความมานะพยายามในการทำสิ่งนั้นจนบรรลุจุดมุ่งหมายสำเร็จสมความปรารถนา ตลอดจนมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของสิ่งนั้น

จากความหมายของคำว่าความสนใจที่นักวิชาการทั้งหลายได้ทำให้ไว้ พอจะสรุปเป็น
นิยามของความสนใจในการอ่านได้ว่าความสนใจในการอ่าน หมายถึงการแสดงออกซึ่งความรู้สึก
ชอบหรือพอใจในการอ่าน และมีแนวโน้มที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านมากกว่าการ
ทำสิ่งอื่น ๆ มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน มีความพยายามในการทำ
กิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ตลอดจนมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของการอ่าน

จะเห็นได้ว่าความสนใจเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล ความสนใจของแต่ละบุคคล
จะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ความสนใจทำให้เกิดการเอาใจ
ใส่ และเกิดความรู้สึกที่ดี (เจตคติ) ต่อสิ่งที่สนใจ เมื่อเกิดความรู้สึกที่ดีหรือเกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่ง
ที่สนใจแล้ว จะทำให้มีความตั้งใจทำสิ่งนั้นมากขึ้น นอกจากนี้ความสนใจยังทำให้เกิดความมา
พยายาม มีความอดทนทำในสิ่งที่สนใจอีกด้วย (สุณีย์ ธีรดากร, 2524) ส่วนองค์ประกอบที่มี
อิทธิพลต่อความสนใจ ได้แก่ ความพร้อม ความต้องการของบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ
 อีกทั้งการอบรมสั่งสอนของครูและการเลี้ยงดูของพ่อแม่ รวมทั้งเป้าประสงค์หรือเจตนาของบุคคล
 นั้นเอง ก็เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสนใจ นอกจากนี้ความสนใจยังมีความสัมพันธ์อย่างสูง
 กับสุขภาพของร่างกาย สภาพทางจิตใจ เชาว์ปัญญา และรากฐานทางประสบการณ์ของบุคคล นั่นก็
 คือบุคคลจะสนใจเป็นระยะเวลาสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกาย สภาพจิตใจ และ
 บุคคลที่มีเชาว์ปัญญาต่ำจะสนใจเรื่องที่ไม่สลบซับซ้อนนัก ผิดกับบุคคลที่มีเชาว์ปัญญาสูง มักจะสนใจ
 เรื่องที่สลบซับซ้อนมากกว่า การที่บุคคลจะให้ความสนใจในเรื่องใด เขาจำเป็นต้องรู้เรื่องนั้นพอ
 สมควร ถ้าเขาขาดประสบการณ์เขาอาจจะไม่สนใจอย่างจริงจัง เพียงแต่อยากรู้อยากเห็นแล้วก็
 เลิกความสนใจไปก็ได้ อย่างไรก็ตามความสนใจอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและเวลาของแต่ละบุคคล
 รวมทั้งเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ด้วย แต่แบบแผนของความสนใจค่อนข้างคงที่ ทำให้วัดความ
 สนใจในอนาคตของบุคคลได้ (บงกช สัมพันธ์, 2529)

การที่บุคคลจะเกิดความสนใจในสิ่งใด ๆ ก็ตาม อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่พอ
 จะสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ สิ่งใดที่ทาความพอใจให้แก่บุคคลหรือบุคคล เห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากสิ่งนั้นก็จะเกิดความสนใจในสิ่งนั้น เช่น นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการอ่าน ก็จะเกิดความสนใจในการอ่าน และรักษาความสนใจนั้นไว้ตลอดไป
2. เกิดจากการเอาอย่าง สิ่งใดที่คนานหมู่คณะนิยมหรือสนใจ จะทำให้คนที่เข้าร่วมหมู่คณะนั้นเกิดความสนใจไปด้วย เช่น เด็กสาวมากเมื่อเห็นพ่อแม่ ครู หรือเพื่อนชอบหรือสนใจในสิ่งใด ก็พลอยสนใจสิ่งนั้นตามไปด้วย
3. เกิดจากการศึกษาหรือการฝึกอบรมความรู้ความสามารถในสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมจะทำให้เกิดความสนใจขึ้น แม้ว่าในตอนแรกนั้นยังไม่มีความสนใจเลย เช่น นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเมื่ออ่าน พูด ฟัง และเขียนได้ ก็จะมี ความสนใจในวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น
4. เกิดจากความแปลกประหลาดหรือสิ่งแปลกใหม่ เมื่อบุคคลได้พบเห็นของแปลกใหม่ที่ใหม่เคยพบเห็นมาก่อน ก็จะทำให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้นขึ้น เช่น เด็กที่ใหม่เคยเห็นฮิปโป เมื่อได้ไปเที่ยวสวนสัตว์และได้พบเห็นฮิปโปครั้งแรก จะเกิดความสนใจในตัวฮิปโปเป็นอย่างมาก
5. เกิดจากการอ่าน การอ่านหนังสือก็ช่วยทำให้เกิดความสนใจได้ เช่น การอ่านชีวประวัติของนักประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ก็จะทำให้ผู้อ่านมีความสนใจที่จะคิดประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ บ้าง
6. เกิดจากสิ่งที่สอดคล้องกับความถนัด หรือความต้องการของบุคคล หรือบุคคล เคยมีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ มาบ้างแล้ว
7. เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า ในการเรียนการสอนถ้าบทเรียนน่าสนใจ ครูควรใช้แรงจูงใจสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นได้
8. เกิดจากสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและสิ่งแวดล้อมของบุคคล การจะชักจูงให้บุคคลเกิดความสนใจในสิ่งใด ควรที่จะนำสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมาชักจูงให้เกิดความสนใจ (ประสาร พิทยธรรมา, 2521 จรินทร์ สฤทธาวาร อ่างถึงงานกัญญา มั่นคง, 2530:51)

จะเห็นได้ว่าความสนใจเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะความสนใจในการอ่าน จะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ วิทยาการส่วนใหญ่นิยมบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ แม้จะเป็นการเรียนรู้จากครูโดยตรงแต่ผู้เรียนก็จำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้โดยการอ่านเป็นส่วนสำคัญ จากที่กล่าวมาข้างต้นการได้ทราบถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสนใจ และเข้าใจถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดความสนใจนั้นจะเป็นประโยชน์ในการนำมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเสริมสร้างความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้นแก่เด็ก

การสร้างความสนใจ

จากการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ทำให้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาสามารถที่จะสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้ เพราะความสนใจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม เกิดจากการเอาอย่างการเลียนแบบ หรือการสร้างสรรค์ หรือเกิดจากสัญชาตญาณ (จันทร ชุ่มเมืองบัณฑิตย์ ม.ป.ป. อ้างถึงใน บุญปลุก สิทธิไทย, 2534: 43)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงความสนใจของเด็กและต้องตระหนักว่าเด็กแต่ละคนย่อมมีความสนใจแตกต่างกัน และการสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นแก่เด็กนั้น ครูควรต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับเด็กให้ทั่วถึงเสียก่อน จึงจะส่งเสริมความสนใจของเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับเด็ก ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจไว้ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ เพื่อจะได้จัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของเขา

2. สืบหาพื้นฐานทางด้านความถนัดของผู้เรียน เพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้ตรงกับความถนัดนั้น ๆ
3. จัดสภาพห้องเรียนให้น่าสนใจ มีการตั้งคำถามย่อย และท้าทายความสามารถของผู้เรียน พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เช่น การแสดงความคิดเห็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ฯลฯ ตลอดจนการพยายามสร้างให้เกิดสิ่งตื่นตา ตื่นใจ สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และน่าสิ่งที่น่าสนใจในยุคนั้นมากสาวถึงด้วย
4. ให้การเสริมแรง โดยพยายามให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จงานการเรียนรู้ หรือการทำงานนั้น ๆ บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสนใจสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำ
5. ชี้ทางหรือให้ทราบความก้าวหน้าในการทำงานทุกระยะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะทำงานนั้น ๆ ต่อไป

จากข้อเสนอแนะวิธีการสร้างความสนใจดังกล่าวข้างต้นนั้น ในการสร้างความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ครูก็ควรต้องศึกษาความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก เพื่อจะได้ดำเนินการมาสร้างความสนใจในการอ่านให้เด็กได้อย่างเหมาะสม ความสนใจในการอ่านของเด็ก ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ซึ่งส่งผลให้เด็กมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน องค์ประกอบแรกคือ ความแตกต่างระหว่างเพศ จากการศึกษางานวิจัยของ สุปรีย์ อ่อนหวาน (2530) ซึ่งได้สำรวจความสนใจในการอ่านหนังสือภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต พบว่านักเรียนชายสนใจอ่านนิทานผจญภัย นิทานเรื่องผี นิทานเทพเจ้าโบราณ และนิทานนานาชาติ ส่วนนักเรียนหญิงสนใจอ่านนิทานเรื่องผี นิทานผจญภัย นวนิยาย และเรื่องสั้น นักเรียนชายชอบอ่านเรื่องตลกขบขัน เรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติ เรื่องภูติผีปีศาจ และเรื่องวิทยาศาสตร์ ส่วนนักเรียนหญิงชอบเรื่องตลกขบขัน เรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติ และเรื่องจินตนาการ องค์ประกอบประการต่อมาคือ อายุของผู้อ่าน ฅรงศ์ ทองปาน (2526) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กอายุ 13 ปี ชอบอ่านหนังสือผจญภัย อายุ 14 ปี ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงชอบ

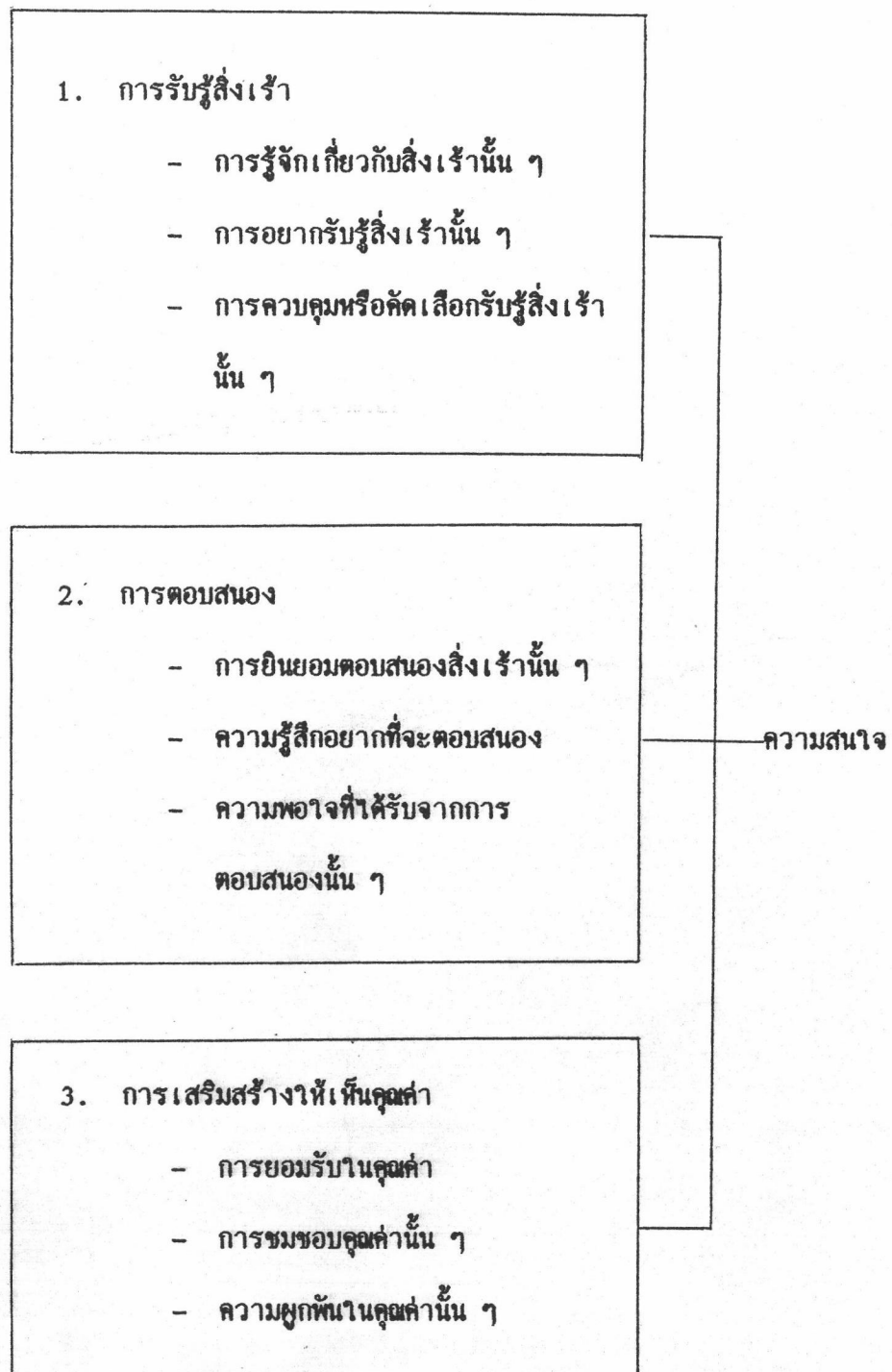
อ่านนวนิยายและนิยายสาร และเมื่ออายุ 15 ปี จะเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียน และสังคมของตน อย่างไรก็ตามองค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความสนใจในการอ่านของเด็กแตกต่างกัน คือ สติปัญญาของเด็ก ดังที่ ปราณี เชียงทอง (2526) กล่าวว่าเด็กที่มีสติปัญญาไม่สูงชอบอ่านเรื่องทานองเพื่อฝันมากกว่าเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่า นอกจากนี้สภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจ รวมทั้งประสบการณ์ของเด็ก ก็มีส่วนทำให้เด็กมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน ซึ่ง เพ็ญประภา กฤตยานวัช (2528) กล่าวว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจดี พ่อแม่มีเงินซื้อหนังสือให้อ่านได้ตามความสนใจ จะมีโอกาสอ่านได้มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่ดี ส่วน ชุตินา สัจจามันท์ (2528) กล่าวถึงความสนใจของเด็กไว้ว่า เด็กที่มีความสนใจเล่นกีฬา จะสนใจอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาหรือมีตัวเอกในเรื่องเป็นนักกีฬา ทานองเดียวกันเด็กที่เลี้ยงสุนัข ก็อาจจะอ่านเรื่องเกี่ยวกับสุนัข

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอจะสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กจะแตกต่างกันไปตามเพศ อายุ สติปัญญา สภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนประสบการณ์ของเด็ก ดังนั้นในการจะพัฒนาให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน ควรจะคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ รวมทั้งควรพิจารณาถึงการจัดหาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม ตรงกับความสนใจของเด็ก หรืออิสระแก่เด็กในการเลือกอ่านได้อย่างเสรี อีกทั้งควรที่จะเสริมสร้างทักษะพื้นฐานให้การอ่านให้แก่เด็ก โดยเฉพาะทักษะในด้านการอ่านจับใจความ เนื่องจากถ้าเด็กมีทักษะในการอ่านจับใจความดี เด็กมีความเข้าใจและจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ ก็จะช่วยให้เด็กเกิดความอยากอ่าน ซึ่งจะ เป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านมากกว่าไปทำกิจกรรมอื่น ๆ

การพัฒนาความสนใจ

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ นั้น นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนแล้ว ก็ยังต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนด้วยเนื่องจาก

เพาเวลล์ (Powell, 1963) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียนจะทำให้เกิด ความตั้งใจเรียนด้วย และการเรียนด้วยความสนใจนี้ผู้เรียนจะมีสมาธิในการเรียน เมื่อมีสมาธิ ก็สามารถติดตามเนื้อหาได้โดยตลอด ซึ่งส่งผลให้การเรียนประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสนใจมีประโยชน์ในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรที่จะหา แนวทางการพัฒนาความสนใจให้เกิดขึ้นแก่เด็ก โดยเฉพาะความสนใจในการอ่านเพราะการ อ่านมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของคนในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหา ความรู้ อันจะช่วยให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงของ สังคม นอกจากนี้การอ่านยังเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาการต่าง ๆ และการอ่านยังช่วยให้เกิด ความสุข ความเพลิดเพลิน รวมทั้งยังช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สำหรับตนเองและสังคมได้ ด้วย เหตุนี้จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะหาแนวทางการพัฒนาให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่ง ในการพัฒนาความสนใจนั้น บลูม และคณะ (อ้างถึงใน เชิดศักดิ์ โจนวาสินธ์, 2520: 39-40) ได้เสนอแนะว่าความสนใจของบุคคลควรมีรูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังแผนภูมิที่นำเสนอ ไว้ดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการพัฒนาความสนใจตามลำดับขั้นของบลูมและคณะ Bloom B.S., and others, 1971:273-277 อ้างถึงใน เชิดศักดิ์ โธนาสินธ์, 2520: 39-40)

จากลำดับขั้นของการพัฒนาความสนใจที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ในการพัฒนาความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล จึงควรมีรูปแบบของการพัฒนาเป็นลำดับขั้น คือ

1. มีการรับรู้สิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการพัฒนาให้เกิดความสนใจ และทำการรู้จัก ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ๆ
2. มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับ มีความรู้สึกอยากที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเกิดความพอใจที่ได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า
3. มีการเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าของสิ่งเร้าโดยการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกยอมรับคุณค่าของสิ่งเร้า เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งเร้า นั้น ๆ มีความนิยมชมชอบในคุณค่าของสิ่งเร้า นั้น ๆ

ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน ให้แก่นักเรียนงานวิจัยครั้งนี้จะจัดกิจกรรมมาที่ครอบคลุมตามลำดับขั้นของการพัฒนาความสนใจของบлумและคณะ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้และ เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้ คือ

1. ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักการอ่าน ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน
2. ให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการอ่านในทิศทางที่นักเรียนยอมรับ และเกิดความ รู้สึกที่อยากจะอ่าน รวมทั้งได้รับความพอใจจากการอ่าน
3. ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ เกิดความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของการอ่าน มีความชมชอบและความผูกพันในคุณค่าของการอ่าน มองเห็นประโยชน์ของการอ่านและความสำคัญของการอ่าน

จากนั้นกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดความคิดรวบยอดและจุดประสงค์ในการทำกิจกรรม
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ควรคำนึงถึงจุดประสงค์ และความสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การประเมินผล โดยประเมินให้ตรงกับจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมใน
โปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน

นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการ
อ่านนั้น ควรจะคำนึงถึงหลักและวิธีการจัดกิจกรรม ทักษะพื้นฐานในการอ่านของเด็ก ความพร้อม
ในการอ่าน รวมทั้งควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กด้วย และข้อสำคัญ
ก็คือต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่าน ไม่เบื่อหน่ายใน
การอ่าน อีกทั้งมีความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลินในการอ่าน

อย่างไรก็ตามในการที่จะพัฒนาให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านนั้น จะต้องมีการพัฒนา
ทักษะในการอ่านจับใจความเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากการอ่านจับใจความเพื่อให้เกิดความ
เข้าใจในการอ่านถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการอ่าน ถ้าผู้อ่านไม่สามารถ
จับใจความสำคัญ และเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านได้ ผู้อ่านจะไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จาก
การอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เลย ซึ่งก็เท่ากับว่าการอ่านนั้นไม่บรรลุผล เด็กบางคนอ่านเรื่อง
ไปโดยไม่รู้ใจความหมาย จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ ปัญหาที่ตามมาคือเด็กเกิด
ความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจในการอ่าน และขาดนิสัยรักการอ่านไปในที่สุด ดังนั้นในการที่จะ
ส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านจะต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ
ให้เกิดขั้นแก่เด็กควบคู่กันไปด้วย ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้จะพัฒนาความสนใจในการอ่านตามแนวการ
พัฒนาความสนใจของบลูมและคณะ (อ้างถึงใน เชิดศักดิ์ วัฒนสินธ์, 2520: 39-40) และพัฒนา
ความสามารถในการอ่านจับใจความตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความของบาร์เรท
(Banatt, 1979: 62-66) นอกจากนี้ยังต้องนำวิธีการสอนอ่านเข้ามาช่วยทำให้เด็กได้ฝึกทักษะใน
การอ่าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ทั้งนี้เพราะในการทำกิจกรรม
ในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน เด็กจะต้องอ่านบทความทำให้เกิดความเข้าใจและจับใจความสำคัญ
ของเรื่องให้ได้ ซึ่งเมื่อเด็กมีความสามารถในการอ่านจับใจความ สามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน

ได้ดี เขาจะได้รับประโยชน์ได้ความรู้ความเพลิดเพลินจากการอ่าน เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมจะส่งผลให้ความสนใจในการอ่านเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน โดยที่วิธีการสอนอ่านที่จะนำมาใช้คือวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA ซึ่ง บีเคอร์ เอคเวิร์คส์ ได้นำเสนอจุดเด่นของวิธีการสอนอ่านหลาย ๆ วิธี มาพัฒนาเป็นวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งวิธีการสอนแบบ PANORAMA นี้จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยรายละเอียดจะได้กล่าวถึงต่อไป

การอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นสิ่งจำเป็นมากในการอ่าน และยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการอ่านเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องอีกด้วย การอ่านจับใจความได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน เช่น วาสนา เกตุภาค (2521) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่าหมายถึง การอ่านจับใจความของเรื่องทีอ่านได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายหรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียน สามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าสิ่งที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุผล ส่วน เสริมศรี หอทิมาวารกุล (2526) กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า หมายถึงการอ่านเพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน มีเป้าหมายว่าอย่างไร หมายความว่าอย่างไร นอกจากนี้ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2528) ได้สรุปความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า หมายถึงอัตราความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่สามารถตอบคำถามในเรื่องเรื่องเกี่ยวกับใจความสำคัญ แนวเรื่อง และความมุ่งหมายของผู้เรียน

จากความหมายของการอ่านจับใจความดังกล่าว สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความหมายถึง การทำความเข้าใจและแปลความหมายของเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับสาระสำคัญ เข้าใจเรื่องราว รู้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน หมายความว่าอย่างไร และเข้าใจจุดสำคัญของเรื่องนั้นได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความ จะเห็นได้ว่าการอ่านจับใจความ เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ และนำไปสู่ชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นทักษะที่สำคัญของการอ่าน ดังที่ สมบัติ มหารศ (2523) ได้เสนอความสำคัญของการอ่านจับใจความ ไว้ว่า การอ่านจับใจความย่อมทำให้คนเรามีความฉลาดรอบรู้ และจะเป็นนักปราชญ์ได้ในอนาคต ดังนั้นควรที่จะให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความเป็น เครื่องมือในการพัฒนาความพร้อม พัฒนานิสัย และทักษะ การอ่านจับใจความบ่อย ๆ ย่อมทำให้ เข้าใจความหมายของคำ จำได้ดี และอ่านได้เร็วขึ้น ตลอดจนเป็นการเพิ่มความสนใจในการ อ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ด้วย ส่วน ผกาศรี เย็นบุตร (2526) ได้ให้ความเห็นว่า การ อ่านจับใจความนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการอ่านหนังสือทุกประเภท และยังเป็นพื้นฐานในการอ่านเพื่อแสดงความคิดเห็น ตีความ หรือเพื่อวิจารณ์ นอกจากนี้ มุสดี กุญอินทร์ (2526) สนิท ตั้งทวี (2526) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความในตนเองเดียวกัน ว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความจากข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านได้นั้น ย่อมช่วยให้อ่าน หนังสือได้รวดเร็ว ซึ่งจะเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ในเวลาจำกัด โดยเฉพาะ ผู้ที่อยู่ชั้นวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ การฝึกฝนการอ่านตั้งแต่เบื้องต้น จะทำให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านจับใจความในการอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ใน สาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจ การอ่านจับใจความนี้ควรจะมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะอ่านเรื่องอะไร หรืออยู่ในระดับไหนก็ตาม เพราะถ้าไม่สามารถจับใจความสำคัญ ได้ ก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร

สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความสำคัญต่อนักเรียนและผู้อ่าน เพราะช่วยให้อ่านหนังสือ ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ได้รับประโยชน์จากการอ่าน ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการแสดง ความคิดเห็น การตีความ การตอบคำถามวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนเป็นการเพิ่มความสนใจ ในการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ด้วย

องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความนั้นถือว่ามีผลสำคัญ เพราะจุดประสงค์เบื้องต้นของการอ่านโดยทั่วไพบก็เพื่อจับใจความสำคัญและเข้าใจในเรื่องที่อ่านแล้วจึงจะเกิดความรู้ความเพลิดเพลินในภายหลัง ในทางตรงกันข้ามถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจหรือไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ก็จะทำให้เกิดความสับสนและเมื่อไม่สามารถหาข้อมูลที่ต้องการได้ ฉะนั้นการที่ผู้อ่านจะสามารถอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่ได้ จะต้องมีความสามารถในองค์ประกอบของการอ่านจับใจความในด้านต่าง ๆ พอสมควร ซึ่งฟรอสต์ (Frost, 1967) ได้สรุปองค์ประกอบพื้นฐานของการอ่านจับใจความไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านการเรียงคำ หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายของคำต่าง ๆ และความสามารถในการจัดลำดับขั้นตอน (Organization) ของข้อความได้
2. องค์ประกอบด้านคำและความหมายของคำ หมายถึง รูปแบบของคำและความหมายของคำนั้น
3. องค์ประกอบด้านความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลทางนามธรรม เพื่อสังเคราะห์ใจความของเรื่องที่ได้

เวินไรท์ (Wainwright, 1972) กล่าวว่าผู้ที่เข้าใจเรื่องราวที่ตนอ่านได้จะต้องมีความสามารถดังนี้

1. ความสามารถที่จะเก็บใจความและระลึกได้เมื่อต้องการ
2. ความสามารถที่จะเลือกอ่านแต่หัวข้อสำคัญ
3. ความสามารถที่จะตีความของใจความสำคัญและแนวคิดในเรื่องได้
4. ความสามารถที่จะสรุปเรื่องราวต่าง ๆ เพราะบางหัวข้อผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้
5. ความสามารถที่จะสรุปและประเมินค่าเรื่องที่ได้
6. ความสามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้ที่อ่านมาเข้ากับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ เบอร์ดัน และคนอื่น ๆ (อ้างถึงใน สายสุณี สกุลแก้ว, 2533:26) กล่าวว่าความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านเพื่อให้อ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้นั้น ประกอบด้วย

1. การเข้าใจความหมายของคำศัพท์
2. การเรียงลำดับความได้
3. การจับความสำคัญได้
4. การสังเกตความสัมพันธ์กับข้อความที่อ่านได้
5. การแยกประเภทได้ สรุปความ และคาดการณ์ได้

ระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความ

ความเข้าใจในการอ่านที่เหมาะสม เริ่มจากระดับที่ง่าย ซึ่งผู้อ่านจะไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดเห็น เพียงแต่เข้าใจตรงตามตัวอักษรเท่านั้น จนไปถึงระดับที่ยาก ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความคิดเพื่อวิเคราะห์ ตัดสิน และประเมินค่าจากสิ่งที่อ่าน ดังที่คัมภีร์สนาจะเกี่ยวกับการอ่านได้ แบ่งระดับความเข้าใจของการอ่านไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

สมิท (Smith, 1969) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ในระดับนี้มักไม่ต้องใช้ทักษะการคิด เป็นการระลึกเองจากความจำ
2. ระดับการตีความ (Interpretation) ในระดับนี้ต้องใช้ทักษะการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การหาข้อมูลเสริมจากที่อ่านไม่ได้มาให้ตรง ๆ การสรุป การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ เป็นต้น
3. ระดับการอ่านขั้นวิจารณ์ (Critical Reading) เป็นการประเมินค่า การตัดสินด้านคุณภาพ คุณค่า ความถูกต้อง และความเป็นจริงของสิ่งที่อ่าน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมีปฏิบัติการได้ตอบต่อสิ่งที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) ระดับนี้ผู้อ่านจะคิดขยายเกินออกไปจากเนื้อหา เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ และค้นพบวิธีการแก้ปัญหาในชีวิต

นอกจากนี้ คัลล์แมน และคณะ (Dallman and other, 1974) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจขั้นข้อเท็จจริง (Factual level or literal reading level) คือ เข้าใจเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation reading level) คือ เข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความ และแปลความจากเรื่องที่อ่าน
3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่าหรือการอ่านขั้นวิจารณ์ (Evaluation level of Critical reading level) คือ การอ่านที่อาศัยความรู้และประสบการณ์ ประเมินค่ามาช่วยพิจารณาตัดสินวินิจฉัยเรื่องราวที่อ่านได้ อีกต่อหนึ่ง

บาร์เรท (Barrett, 1979) ได้จัดระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. การจำแนกหรือระลึกความตามตัวอักษรได้ (Literal Recognition or Recall) ความเข้าใจในระดับนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านสามารถจำหรือระลึกได้ถึงความคิด ข้อความ หรือสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในเรื่องที่ตนอ่าน
2. การอนุมาน (Inference) ผู้เรียนหรือผู้อ่านจะแสดงให้เห็นว่าตนอนุมานได้โดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหาในเรื่องความรู้ส่วนตัวที่มีความคิดและจินตนาการ เป็นพื้นฐานของการคาดหรือสมมติฐานอื่น ๆ
3. การประเมิน (Evaluations) หมายถึง ผู้เรียนสามารถตัดสินหรือประเมินเรื่องที่อ่านได้โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายนอก (External Criterial) เช่น ข้อความที่ได้รับจากการบอกเล่าจากครู จากผู้เชี่ยวชาญ หรือจากข้อเขียนที่ได้มาจากแหล่งที่เป็นที่ยอมรับ

เป็นต้น การตัดสินโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายใน (Internal Criteria) เช่น ประสิทธิภาพของผู้อ่าน ความรู้หรือมาตรฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการพิจารณา

4. การเห็นคุณค่า (Appreciation) เกี่ยวกับการเกิดความซาบซึ้งถึงวิธีการ รูปแบบ และโครงสร้างทางวรรณกรรมที่ผู้เขียนใช้เป็นเครื่องกระตุ้นที่ผู้อ่านตอบสนองทางอารมณ์ ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ และการตอบสนองต่อศิลปะในการสร้างแนวเรื่อง สถานที่ เหตุการณ์ และบุคคล ศิลปะในการเลือกและการใช้ภาษาที่กระตุ้นอารมณ์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องงานการสอนอ่านจับใจความ

แฮริส (อ้างถึงใน สุวรรณ สุวรรณเมธี, 2532: 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องงานการสอนอ่านจับใจความไว้ว่า การสอนอ่านจับใจความจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยเหล่านี้คือ ภูมิกาวะ ความพร้อมในการอ่าน และพื้นฐานแห่งความสามารถในการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ภูมิกาวะ เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดระดับของการอ่าน ผู้มีภูมิกาวะสูงย่อมอ่านได้ดีกว่าผู้ที่มีภูมิกาวะต่ำ และผู้ที่มีความสนใจในการอ่านย่อมอ่านได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อักษร รุ่งมณี (2524) ซึ่งได้กล่าวถึงภูมิกาวะในการอ่านจับใจความของนักเรียนว่า นักเรียนจะเริ่มอ่านหนังสือเพื่อจับใจความได้ เมื่อนักเรียนมีภูมิกาวะในการอ่านทั้งในด้านความรู้สึก ความเต็มใจ และความยินดีที่จะรับฟังการอ่านเรื่องจากหนังสือ ซึ่งเริ่มจากอ่านภาพประกอบทั้งอ่านภาพและอักษรอย่างเข้าใจเรื่องและความหมาย นอกจากนี้ วัลลภ พุ่มพวง, 2515 (อ้างถึงใน สุวรรณ สุวรรณเมธี, 2532: 23) ได้กล่าวถึงภูมิกาวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความมีดังนี้ คือ ภูมิกาวะทางกาย ภูมิกาวะทางอารมณ์ ภูมิกาวะทางสังคม และภูมิกาวะทางสติปัญญา

2. ความพร้อมในการอ่าน ในการอ่านจับใจความ ถ้านักเรียนมีความพร้อมที่จะอ่าน ก็จะมีคามยินดีเต็มใจที่จะอ่าน ดังที่ บันลือ พงษ์วัน (2522) ได้กล่าวถึงปัจจัยของความพร้อม

ในการอ่านจับใจความ ซึ่งสอดคล้องกับ ผนัง ปานทอง (2526) ว่าประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

ก. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ ความสามารถในการมองเห็น คือ มีสายตาที่แข็งแรงพอที่จะเพ่งตัวหนังสือได้นาน ๆ ความสามารถในการฟัง คือสามารถจำแนกเสียงสูงต่ำได้ ความสามารถในการออกเสียงคือ สามารถพูดได้หรืออ่านได้ตามวัย สภาพของสุขภาพทั่วไป รวมทั้งลำดับการเกิดและความพร้อมทางด้านร่างกาย อีกประการหนึ่ง คือ เพศ จากการศึกษาของนักจิตวิทยา ปรากฏว่าเพศหญิงมีความพร้อมเร็วกว่าเพศชาย

ข. ความพร้อมทางสมอง จากการศึกษาและวิจัยของนักจิตวิทยาการศึกษาได้พบว่า ความพร้อมในการอ่านของเด็กจะมีเมื่อเด็กมีอายุสมอง 6 ปี 6 เดือน แต่อย่างไรก็ตาม เด็กย่อมมีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล การเริ่มสอนอ่านทำให้ผลควรเตรียมตัวเด็กให้เกิดขึ้น ความพร้อมเสียก่อนดีกว่ารอให้เด็กมีอายุสมองครบ 6 ปี 6 เดือน

ค. ความพร้อมทางอารมณ์ การที่ครูช่วยให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น เกิดความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ จะทำให้นักเรียนมีความสบายใจ มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการอ่านหนังสือ

ง. ความพร้อมทางวิชาการ หมายถึง ความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ได้แก่ การรู้จักรูปภาพ รู้จักหาความสัมพันธ์ รู้จักวิธีอ่านจากซ้ายไปขวา อ่านทีละบรรทัด การรู้จักศัพทศัพท์ ความถูกต้องในการออกเสียง ความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่ง ความสนใจที่จะอ่าน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอันมีผลต่อความพร้อมในการอ่านประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

ก. อาชีพของบิดามารดา นักเรียนที่มีสภาพร่างกายปกติ มีบิดามารดาเป็นแพทย์ พ่อค้า หรือข้าราชการ น่าจะมีความพร้อมในการอ่านเร็วกว่าเด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวนา ชาวไร่ ชาวนา หรือกรรมกร เพราะอาชีพเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในครอบครัวอันมีส่วนช่วยทำให้เด็กเกิดความพร้อมได้

ข. บุคคลแวดล้อม หากบุคคลที่แวดล้อมนักเรียนให้ความรักด้วยการพูดคุย เล่า นิทาน หรืออ่านหนังสือให้ฟังอยู่เสมอ นักเรียนก็จะเกิดความอยากรู้อยากเป็น อยากร่วมมากขึ้น ความพร้อมในการอ่านนั้น มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ด้านสติปัญญา และด้านวิชาการ นอกจากนี้ความพร้อมทางด้านสภาพแวดล้อมก็จะมีส่วนมาสนับสนุนความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนด้วย

3. พื้นฐานแห่งความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการอ่านจับใจความเป็น สิ่งที่ยากจะสร้างให้เกิดขึ้นได้อย่างทันทีทันใด แต่เป็นสิ่งที่ค่อย ๆ เสริมสร้าง และวางพื้นฐาน ด้านต่าง ๆ มาเป็นลำดับขั้น โดยอาศัยระยะเวลา บอนด์ และ ทิงเกอร์ (อ้างถึงใน สุวรรณา รัตนธรรมเมธี, 2532: 24) ได้กล่าวสรุปความสามารถในการอ่านจับใจความว่าควรมีพื้นฐาน มาจากสิ่งต่อไปนี้

ก. การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเข้าใจเรื่อง ถ้าผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำดี ย่อมทำให้อ่านประโยคเข้าใจและเข้าใจบทตอนที่อ่านด้วย

ข. การเข้าใจหน่วยการคิดจากกลุ่มคำ

ค. การเข้าใจประโยคโดยสามารถผูกเรื่องจากคำและกลุ่มคำได้

ง. การเข้าใจความเป็นตอน ๆ หรืออนุเจก

จ. การเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด โดยการมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อความ

แต่ละตอน แต่ละย่อหน้าที่อ่านมาแล้วได้ดียิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสอนอ่านจับใจความที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เกี่ยวข้อง ทั้งกับตัวนักเรียนเองทั้งด้านวุฒิภาวะ ความพร้อมในการอ่าน พื้นฐานความสามารถในการอ่าน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ควรรู้เป็นข้อคำนึงถึงในการจัดโปรแกรมส่งเสริม การอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้เกิดผลสำเร็จต่อไป

หลักการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จนั้น ควรเป็นหลักในการอ่านจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้ มีผู้ให้หลักการอ่านจับใจความไว้ดังนี้ สุวิทย์ สังกะโรด (2524) เสนอหลักการอ่านจับใจความไว้ว่า ในการอ่านนั้นควรอ่านเรื่องราวทั้งหมดคาที่เข้าใจจับใจความสำคัญของแต่ละตอนแล้วตั้งคำถามสั้น ๆ ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร แล้วสรุปใจความสำคัญของเรื่องทุก ๆ ตอน และขยายความในคำตอบเมื่อต้องการรายละเอียด ส่วน พระอภัยมณี (2526) ได้ให้หลักการอ่านจับใจความไว้ว่า การที่จะค้นคว้าหนังสือต่าง ๆ ควรอ่านสารบัญชีก่อนเสียก่อนเพื่อกำหนดกรอบเรื่องอย่างย่อ ๆ แล้วเก็บใจความสำคัญเฉพาะตอนที่ต้องการ ถ้าเป็นเรื่องหรือเป็นตอน ผู้เขียนย่อแบ่งเป็นย่อหน้า ลักษณะของย่อหน้าหนึ่ง ๆ ย่อมาเป็นเรื่องเดียว และมีประโยคใจความอยู่ตอนต้นบ้างตอนท้ายบ้าง พยายามจับประโยคใจความให้ได้ เมื่อได้ประโยคใจความแล้ว จะเขียนไว้เป็นประโยค ๆ เพื่อเป็นกฎเกณฑ์ใจความสำคัญต่อไป แล้วจึงจับใจความเกี่ยวกับเรื่องนั้น แยกใจความออกจากผลความ เมื่อได้ใจความสำคัญแล้วนำมาเรียบเรียงเป็นสำนวนของผู้อ่านเอง และข้อสำคัญในการอ่านเพื่อจับใจความนั้น ผู้อ่านควรจะได้ทราบก่อนว่าจะอ่านอะไร เป็นเรื่องประเภทไหน และต้องการจะอ่านไปทำไม อ่านเพื่อหาหรือต้องการค้นคว้าหาหลักฐาน ความประสงค์ในการอ่าน เป็นหัวข้อสำคัญข้อหนึ่งที่จะคำนึงถึงเมื่อต้องการบันทึกข้อความสำคัญที่อ่าน นอกจากนี้ ภาสกร รัตนบุตร (2526) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านจับใจความไว้ว่า ในการอ่านแต่ละครั้งควรรู้จุดมุ่งหมายว่าต้องการอะไร จากเรื่องที่ย่านเพื่อจะได้นำสู่จุดนั้นได้เร็วขึ้น แล้วจึงอ่านข้อความให้จบอย่างคร่าว ๆ เพื่อดูว่าเรื่องที่ย่านเกี่ยวกับอะไร ถ้าเป็นหนังสือทั้งเล่มควรอ่านที่สารบัญชีก่อน ขึ้นต่อไปก็อ่านรายละเอียดทีละเรื่อง ในขณะที่อ่านพยายามตั้งคำถามขึ้นในใจว่า เรื่องที่ย่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ใด เมื่อไรอย่างไร ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเสนอเรื่องนี้ และประการสำคัญควรฝึกการอ่านจับใจความอยู่เสมอ จะช่วยให้อ่านหนังสือได้เร็วและจับใจความสำคัญได้ดี

จากหลักการอ่านจับใจความที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น พอที่จะสรุปได้ว่าการอ่านจับใจความที่จะประสบความสำเร็จนั้น ผู้อ่านจะต้องรู้จุดมุ่งหมายในการอ่านว่าตนเองจะอ่านเพื่ออะไรหรือจะอ่านอะไร แล้วจึงอ่านสารบัญชหรือเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ เสียก่อน เพื่อดูว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร พยายามจับใจความของเรื่องให้ได้ จากนั้นพยายามตั้งคำถามมาจากเรื่องทีอ่านว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไร แล้วสรุปใจความสำคัญของเรื่อง และเรียบเรียงใจความสำคัญด้วยสำนวนของตนเองเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น ผู้อ่านจะต้องพยายามฝึกการอ่านจับใจความเสมอ ๆ จะทำให้ท่านอ่านจับใจความได้รวดเร็วขึ้น

แนวทางในการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถทำได้อย่างอัตโนมัติ บันลือ พฤกษ์วัน (2529) กล่าวถึง ทักษะในการอ่านว่าเป็นผลรวมแห่งการฝึกอ่านที่ผู้เรียนสามารถที่จะนำเอาผลแห่งการฝึกอ่านมาช่วยประโยชน์ได้หลายทาง คือ เกิดความเข้าใจสาระสำคัญของสิ่งที่อ่าน สามารถวิเคราะห์และจัดประเภทของความรู้ที่ได้จากการอ่าน สร้างความสัมพันธ์ของความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์เดิมของตน ซึ่งสามารถประเมินได้จากการเปรียบเทียบ เพื่อสรุป ย่อเรื่อง เป็นความคิดรวบยอดของตนได้ อีกทั้งบททวนรายละเอียดเฉพาะส่วนที่เป็นสำนวนโวหารทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหยิบยกเอาความรู้ ความเข้าใจจากการอ่านมาอ้างอิงได้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ และทัศนคติที่ดี

สำหรับแนวทางในการส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะไว้ดังเช่น อัญชลี แจ่มเจริญ (2526) ได้เสนอวิธีฝึกการอ่านจับใจความไว้ว่า ควรฝึกอ่านเป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ก่อน แล้วครูตั้งคำถามถามนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนวาดภาพตามความเข้าใจ ฝึกให้ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน ฝึกให้เล่าเรื่อง หรือกล่าวถึงลักษณะบุคคลในเรื่องว่ามีนิสัยอย่างไร ฝึกให้ย่อเรื่องและฝึกให้บั่นคั้นว่าจากหนังสือต่าง ๆ

ส่วน อุทัย ภิรมย์รัตน์ (2527) ได้เสนอแนะแนวทางการฝึกอ่านจับใจความไว้ดังนี้คือ ให้รู้จักกำหนดเป้าประสงค์ในการอ่านก่อนที่จะอ่านไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า อ่านเพื่อต้องการจะทราบอะไร พยายามทำความเข้าใจรูปแบบของภาษาจากข้อความที่อ่าน เช่น พิจารณาโครงสร้าง ประโยค และค้นหาความหมายของคำศัพท์จะช่วยทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ทักษะการเข้าใจโดยอาศัยบริบทจากข้อความข้างเคียง ได้แก่ การสังเกตข้อความต่อเนื่องก่อนและหลัง คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและการสรุปความ นอกจากนี้ควรสอนให้ผู้อ่านรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้าในเวลาอ่าน เพราะจะทำให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น แล้วทดสอบว่าสิ่งที่คาดการณ์ไว้ถูกต้องหรือไม่เพียงใด จากนั้นถอดความคิดเข้าเป็นความเข้าใจคือ รวบรวมความจำ ความคิดที่ได้จากการอ่านทั้งหมดเข้าเป็นความเข้าใจ

นอกจากนี้ บันลือ พงษ์วัน (2533) ได้กล่าวถึงแนวทางการฝึกการอ่านเพื่อจับใจความไว้ดังนี้

1. อ่านประโยค แล้วบอกได้ว่า "ใครทำอะไร"
2. ฝึกเล่นเกมใจความ-ผลความ ให้บอกเฉพาะใจความของประโยค ส่วนประโยค

ที่ละทึ่งไว้

3. สรุปเรื่อง
4. อ่านเรื่องราวที่มีภาพประกอบเป็นตอน ๆ แล้วเลือกประโยคที่ตรงกับภาพ
5. ย่อเรื่อง
6. อ่านข้อความแต่ละย่อหน้าแล้วตั้งชื่อ
7. ฝึกขีดเส้นใต้ที่ประโยคที่บอกใจความสำคัญ
8. หลอมรวมเรื่องจากชื่อเรื่องแต่ละย่อหน้า หรือข้อความที่ขีดเส้นใต้แล้วแต่งเดิมให้

อ่านแล้วทำความเข้าใจต่อเนื่องกัน ก็จะได้เรื่องย่ออันเป็นใจความสำคัญของสิ่งที่อ่าน

9. ฝึกทำย่อข่าวเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ แล้วรายงานหน้าชั้นโดยสม่ำเสมอ และฝึกทำย่อข่าวเหตุการณ์แล้วจัดป้ายประกาศเป็นประจำ

10. ฝึกให้อ่านคาน้ำของหนังสือที่จะอ่าน เพื่อให้ทราบเจตนาของผู้แต่ง ผู้แต่งจะบอกสาระสำคัญของหนังสือที่เขียนไว้ในคาน้ำ

สำหรับการสอนอ่านจับใจความ ทศนีย์ สุภเมธี (2533) ได้กล่าวถึงไว้ว่าการสอนอ่านจับใจความนั้น ครูควรแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถามถามตัวเองจากเรื่องที่อ่านว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร ฯลฯ และในการสอนครูควรแนะแนวทางก่อนเพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนจับใจความได้ผลดี เช่น

1. อธิบายคาน้ำบางคาน้ำที่มีความหมายพิเศษ หรือคาน้ำที่ควรทราบก่อนเพื่อไม่ให้มีปัญหามานการเข้าใจความหมายในขณะที่อ่านจับใจความ
2. ให้นักเรียนรู้จักมุ่งหมายในการอ่าน หรืออาจมีการตั้งคำถามเพื่อให้ค้นหาคำตอบ จะช่วยให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น
3. มีการสนทนาเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องที่จะให้อ่านก่อน หรือสนทนาเกี่ยวกับภาพหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่อ่าน
4. กำหนดเนื้อหาและเวลาที่ทำให้อ่านได้อย่างเหมาะสมกับระดับวัยและความสามารถ
5. ควรมีกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ให้นักเรียนตอบคำถามหรือให้เขียนสรุปเรื่องราวเพื่อทดสอบความเข้าใจ หรืออาจให้อ่านออกเสียงซ้ำในเนื้อหานั้นอีกครั้งก็ได้

จากวิธีการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าครูควรสอนให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านตั้งแต่ระดับการอ่านขั้นพื้นฐานไปจนถึงทักษะการอ่านขั้นสูง โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน ครูควรแนะกลวิธีการฝึกอ่านจับใจความให้นักเรียนทราบว่า ใจความสำคัญของเรื่องมักจะอยู่ตรงจุดใด และเสนอแนะกิจกรรมการฝึกอ่านจับใจความไว้หลาย ๆ กิจกรรม เช่น ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถาม ตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่อง คาดการณ์ล่วงหน้า สรุปความ อธิบายลักษณะนิสัยของตัวละคร ตลอดจนการประเมินในเรื่องที่อ่าน โดยในการจัดกิจกรรมการฝึกอ่านจับใจความนั้น ครูจะต้องพยายามสร้างความสนใจแก่นักเรียน

ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ และควรมีการวัดผลการอ่านจับใจความอยู่เสมอ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งจะทาให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีอ่านและแนวทางการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความที่เหมาะสม สำหรับ
นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

การสอนทักษะการอ่านในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรได้กำหนดให้นักเรียนอ่านในใจ เพื่อหาความบันเทิงจากการอ่าน และพิจารณาหนังสือที่อ่าน โดยวิเคราะห์ความรู้สึกต่อสิ่งที่อ่านว่าชอบหรือไม่ชอบอย่างไร รวมทั้งการเข้าใจสิ่งที่อ่าน และสามารถตีความได้หลาย ๆ ด้าน ดังนั้นวิธีอ่านที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือวิธีการอ่านในใจ ซึ่ง สนิท คังทวี (2531) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีอ่านในใจว่า การสอนอ่านในใจชั้นมัธยมศึกษาชั้น ครูผู้สอนควรจะได้ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักจับใจความสำคัญที่ได้อ่าน ให้อ่านได้อย่างรวดเร็ว รู้จักวิเคราะห์ และวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้ และควรบันทึกเรื่องที่อ่านได้อย่างมีขั้นตอน นอกจากนี้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่าการอ่านในระดับชั้นมัธยมศึกษา มุ่งให้ผู้อ่านรู้จักคำกว้างขวางขึ้น เพื่อนำคำเหล่านี้ไปใช้ในการพูด การเขียน ตลอดจนการเรียนวิชาอื่นได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยรู้จักพิจารณา ตัดสิน แยกความจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ และผู้อ่านยังต้องรู้จักประเมินค่าเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะทาให้มีความชำนาญในการวิเคราะห์ปัญหามากขึ้น

สำหรับความสามารถในการอ่านจับใจความนี้ มีส่วนสำคัญในการช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนหรือผู้อ่านเกิดความสนใจในการอ่าน เนื่องจากความสนใจในการอ่านจะเกิดขึ้นกับนักเรียนได้ เขาต้องมีความสามารถด้านการอ่านด้วยโดยเฉพาะความสามารถในการอ่านจับใจความ เพราะเหตุว่าถ้านักเรียนหรือผู้อ่านขาดทักษะในการอ่านจับใจความ ไม่สามารถ

จับใจความของเรื่องที่ได้ ผู้อ่านจะไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่าน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้อ่านจะไม่ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการอ่านเลย ความเบื่อหน่ายในการอ่านก็จะเกิดขึ้น และมีผลทำให้เด็กเรียนหรือผู้อ่านขาดความสนใจในการอ่าน ฉะนั้นการจะพัฒนาให้เด็กเรียนเกิดความสนใจในการอ่านจะต้องพัฒนาทักษะให้เด็กเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความด้วย ซึ่งความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้โดยวิธีการสอนอ่าน ซึ่งมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธี SQ3R, OK4R เป็นต้น โดยจะเห็นได้จากงานวิจัยของ รัชนิคา แบนเกษร (2534) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีการอ่านแบบ SQ3R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ซึ่งพบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกอ่านด้วยวิธีการอ่านแบบ SQ3R มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่ากลุ่มที่อ่านเรื่องด้วยตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ บีเตอร์ เอคเวิร์คส์ ซึ่งเป็นนักการศึกษาผู้หนึ่ง ได้ศึกษาและพัฒนาวิธีการอ่านจากหลาย ๆ วิธี แล้วนำเสนอวิธีการอ่านแบบใหม่ที่ช่วยให้ผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความและเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น คือ วิธีการที่เรียกว่า PANORAMA ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน (P=Purpose) การปรับความเร็วในการอ่าน (A=Adapting rate to material) ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N=Need to pose questions) การสำรวจ (O=Overview) การติดตาม (R=Read and Relate) การจดบันทึก (A=Annotate) การจำ (M=Memorize) และการประเมินผล (A=Assess) วิธีการอ่านแบบ PANORAMA นี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาและนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแล้วพบว่าวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มีผลทำให้เด็กเรียนสามารถจับใจความและมีความเข้าใจในการอ่านทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษสูงกว่าวิธีการสอนตามคู่มือครู นอกจากนี้ยังมีผลทำให้เด็กเรียนมีความสามารถในการอ่านเร็ว และยังช่วยให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการเรียนสูงกว่าก่อนใช้วิธี PANORAMA (กัญญา มั่นคง, 2530 รัชนิคา รัชนีลัดดาจิต, 2533)

ความเป็นมาและวิวัฒนาการของวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA

ปีเตอร์ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) ได้กล่าวไว้ว่าการฝึกทักษะการอ่านให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรจะได้รับ การส่งเสริมเป็นอย่างดี เพราะต่อไปนักเรียนเหล่านี้ จะต้องอาศัยการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศหลายท่านจึงได้คิดค้นวิธีการสอนอ่านในรูปแบบต่าง ๆ กัน สำหรับการสอนอ่านวิธี PANORAMA นี้ได้พัฒนามาจากวิธีการสอนอ่านหลายแบบ โดยจะขอกกล่าวถึงแต่ละวิธี เริ่มจาก SQ3R ของโรบินสัน (Robinson, 1961) ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจจุดมุ่งหมาย (Survey) การตั้งคำถาม (Question) การอ่านเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ (Read) การจดบันทึกไว้เพื่อเตือนความจำ (Recite) และการทบทวนเรื่อง ที่อ่านใหม่ (Review)

ต่อมา พอก (Pauk, 1962) ได้คิดวิธีการสอนอ่านซึ่งคล้ายกับ SQ3R คือวิธี OK4R ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Overview) การหาใจความสำคัญแล้วตั้งคำถาม ไปด้วย (Key idea) การอ่านเพื่อหาคำตอบ (Read) การระลึกว่าสิ่งที่อ่านไปแล้วจำได้มาก น้อยเพียงไร (Recall) การสะท้อนความคิดหรือขยายความคิดจากเดิม (Reflect) และ การทบทวนเรื่องที่อ่านใหม่ (Review)

ในปี 1966 สปาเชและเบิร์ก (Spache and Berg, 1966) ได้ศึกษาวิธีการสอนแบบ SQ3R และ OK4R แล้วจึงได้แนวคิดใหม่ขึ้น เป็นวิธีการสอนที่เรียกว่า PQRST ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ คือ การฝึกให้ผู้อ่านอ่านชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และหัวข้อย่อย อ่านประโยคแรกและประโยค สิ้นท้ายของเรื่อง (Preview) การตั้งคำถามถามตนเอง (Question) การลงมืออ่าน (Read) การสรุปเรื่องที่อ่าน (Summarize) และการทดสอบหลังการอ่าน (Test)

ต่อมาในปี 1968 นอร์แมน (Norman, 1968) ได้คิดค้นพัฒนาใหม่จากวิธี SQ3R, OK4R และ PQRST มาเป็นการอ่านแบบ OARWET ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ การอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อสำรวจ (Overview) การตั้งคำถามถามตนเองก่อนอ่าน (Ask) การลงมืออ่าน (Read)

การเขียนคำตอบหลังการอ่าน (Write) การประเมินผลด้วยตนเองโดยการทำงานแบบฝึกหัด (Evaluation) และการทดสอบหลังการอ่าน (Test)

จากวิธีการอ่านดังกล่าวข้างต้น ปีเตอร์ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) ได้พัฒนา มาเป็นวิธีการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีชื่อว่า PANORAMA เพื่อนำมาใช้สอนอ่านกับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในมหาวิทยาลัยบริติช โคลัมเบีย (British Columbia)

ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ PANORAMA

PANORAMA เป็นวิธีการสอนอ่านซึ่ง ปีเตอร์ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) เป็นผู้คิดค้นขึ้นโดยพัฒนามาจากวิธีการสอนอ่านหลาย ๆ แบบ เพื่อใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งหวังให้นักเรียนสามารถอ่านข้อความจำนวนมาก เก็บข้อความต่าง ๆ อย่างมีระบบและนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม (Preparation Stage)

1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (P = Purpose) ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนด จุดมุ่งหมายในการอ่านโดยตอบคำถามที่ว่า "ฉันกำลังอ่านเรื่องนี้เพื่ออะไร" อ่านเพื่อหารายละเอียด หรืออ่านเพื่อหาข้อมูลบางจุดสำหรับอ้างอิง

1.2 การปรับความเร็ว (A = Adapting rate to material) ครูแนะนำ ให้นักเรียนปรับความเร็วในการอ่านโดยดูจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งยึดหยุ่นตามความยากง่าย ของบทความด้วย

1.3 ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to pose questions) ครู และนักเรียนช่วยกันตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนชื่อเรื่อง หัวเรื่อง หรือบางข้อความมาให้เป็นรูปคำถามและ พยายามอ่านเพื่อตอบคำถามเหล่านั้น

2. ขั้นอ่าน (Intermediate Stage)

2.1 การสำรวจ (O = Overview) ครูให้นักเรียนเริ่มการอ่านโดยสังเกต ลักษณะข้อความที่อ่าน ผู้แต่ง คุณวุฒิ ปีที่พิมพ์ หัวข้อแต่ละบท บทสรุป ฯลฯ เพื่อทราบแนวคิดของผู้แต่ง

2.2 การติดตาม (R = Read and Relate) นักเรียนอ่านด้วยการพยายาม ตอบคำถามที่ตั้งไว้ จับความคิดหลักและเรื่องราวต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของตน เพื่อให้เห็นใจยิ่งขึ้น

2.3 การจดบันทึก (A = Annotate) นักเรียนบันทึกสิ่งที่น่าสนใจลงงานหนังสือ หรือสมุดบันทึก ซึ่งอาจเป็นการใช้ เครื่องหมายหรือข้อความก็ได้ เพื่อเป็นการช่วยความจำ

3. ขั้นสรุป (Concluding Stage)

3.1 การจำ (M = Memorize) ครูเน้นให้นักเรียนทบทวนความจำจากการ บันทึกโดยแยกแยะจุดสำคัญของเรื่องให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ใหม่เมื่อต้องการ

3.2 การประเมินผล (A = Assess) ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปราย เรื่องราวที่อ่าน เพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนอ่านได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในตอนต้น หรือไม่ อ่านแล้วสรุปใจความสำคัญ หาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้หรือไม่ และที่สำคัญที่สุดเข้าใจ เข้าใจตรงเรื่องที่อ่านหรือไม่

เมื่อวิเคราะห์ขั้นตอนของการสอนด้วยวิธี PANORAMA แล้ว จะเห็นว่าขั้นตั้งจุด มุ่งหมายในการอ่าน (Purpose) และขั้นการปรับอัตราความเร็วในการอ่านเพื่อให้สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จะมีส่วนคล้ายกับขั้นการสำรวจ (Survey) ของวิธี SQ3R คล้ายกับขั้น Overview ของวิธี OK4R คล้ายกับขั้น Preview ของวิธี PQRS และคล้ายกับขั้น Overview ของวิธี OARWET

ในการตั้งคำถามก่อนการอ่านจะมีลักษณะเหมือนกับทุกวิธีที่กล่าวมา แต่ขั้นการ สืบสวน (Overview) ของวิธี PANORAMA จะนำมากล่าวในขั้นที่แตกต่างจากวิธีการสอน

ดังกล่าวคือ มีการสำรวจรายละเอียดก่อนการอ่านอีกครั้งหนึ่งหลังจากการตั้งจุดมุ่งหมาย มีการปรับอัตราความเร็วในการอ่านและการตั้งคำถาม

สำหรับการอ่านก็เหมือนกับวิธีอื่นดังกล่าวมาแล้ว แต่เน้นขั้นตอนการจดบันทึกและเตือนความจำจะคล้ายกับขั้นตอนการเขียน (Write) ในวิธี OARWET ขั้น Summarize ของวิธี PQRS ขั้น Recall และ Review ของวิธี OK4R และขั้น Recite ของวิธี SQ3R ส่วนขั้นตอนประเมินผลของวิธี PANORAMA จะคล้ายกับขั้น Evaluation และ Test ของวิธี PQRS จึงจะเห็นได้ว่าวิธีการสอนแบบ PANORAMA พยายามนำจุดเด่นของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกัน เพื่อจะช่วยให้เด็กเรียนสามารถอ่านจับใจความและเกิดความเข้าใจงานการอ่านได้ดียิ่งขึ้น

เบทตี้ (Betty, 1983) กล่าวถึงการสอนอ่านแบบ PANORAMA ว่ามีข้อสำคัญคือ ครูสามารถจะแบ่งงานให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสได้ฝึกฝนทุกคนก่อนที่นักเรียนจะอ่านด้วยตนเองตามลำพัง ครูจะเป็นผู้ฝึกขั้นตอนต่าง ๆ ๗ ขั้น และจะเป็นผู้แนะนำรายละเอียดขั้นตอนตลอดคาบเรียน จากนั้นนักเรียนจะฝึกอ่านด้วยตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่สอดคล้องสนับสนุนวิธีการและขั้นตอนของการสอนอ่านด้วยวิธี PANORAMA พอสรุปได้ดังนี้

การกำหนดจุดมุ่งหมาย (P = Purpose)

จากงานวิจัยของ กล๊อค (Glock, 1958 อ้างถึงใน รัชนีดา รัชนีลักคาคิจ, 2533: 42) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าแรงจูงใจของผู้เรียนจะได้รับการเสริมแรงมากขึ้น ถ้าเขาเหล่านั้นมีความกระตือรือร้นในจุดมุ่งหมายเฉพาะก่อนที่จะเริ่มต้นการอ่านของเขา และแรงจูงใจที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความต้องการอยากรู้อยากเห็นเป็นพิเศษ

แครชเชน (Krashen, 1983) ได้กล่าวว่าในการอ่านนั้นผู้อ่านต้องทราบเป้าหมายในการอ่านว่าตนเองอ่านเพื่ออะไร เช่น

1. อ่านเพื่อหารายละเอียดข้อมูลหรือข่าวสาร
2. อ่านเพื่อหาใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อหาข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง
4. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

ซึ่งผู้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และเลือกวิธีการอ่านอย่างเหมาะสมนั้น เขาจะต้องมีเป้าหมายในสิ่งที่เขาอ่านเสมอ (Goodman, 1971 อ้างถึงใน รัชนิดา รัชนี้ลัดดาจิต, 2533: 43)

นอกจากนี้ แมคแอลดาวน์นีย์ (Mceldowney, 1982) กล่าวว่าในการอ่านเนื้อเรื่องใด ๆ ผู้อ่านควรจะทราบว่า เขาอ่านเนื้อเรื่องประเภทใด เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน จากนั้นเขาจึงจะปรับวิธีการอ่านให้เหมาะสม ซึ่งจุดประสงค์ของผู้เขียนโดยทั่ว ๆ ไปมักมีอยู่ 3 ชนิด คือ

1. แบบพรรณนา หรือการอธิบาย (Description) ได้แก่ การอธิบาย รายละเอียด ความสวยงาม ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงสลับซับซ้อน ซึ่งงานเขียนประเภทนี้จะมีการใช้ภาษามากกว่าแบบการเล่าเรื่อง

2. แบบการเล่าเรื่อง (Narrative) จะเป็นการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลังตามลำดับ

3. แบบคำชี้แจง หรือบรรยาย (Illustration) ผู้เขียนเขียนเพื่อจะให้ความรู้หรือคำอธิบายให้ผู้อ่านทราบบางสิ่งบางอย่างอย่างมีขบวนการขั้นตอนว่าจะทำอะไรก่อนหลัง

ดังจะเห็นได้ว่างานชิ้นการตั้งจุดมุ่งหมายนี้ เน้นความจำเป็นในการรวบรวมความคิด เพื่อจะตอบตัวเองว่าทำไมเราต้องอ่านเรื่องดังกล่าว มีจุดประสงค์หรือมีเบื้องหลังเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราอ่านอย่างไร เกี่ยวข้องกับการสอบหรือไม้อ่านเพื่อบันทึกย่อเตรียมไว้ดูก่อนสอบ หรือเตรียมไว้พูดในการสัมมนาหรือนำเสนอข้อมูลบางอย่างในงานรายงานต่าง ๆ

การปรับความเร็ว (A = Adapting rate to material)

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจนะ (2524) กล่าวว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การอ่านด้วยความเร็วและเข้าใจสิ่งที่อ่านอย่างถูกต้อง ซึ่ง สมุทฺร เชนเชาวนิจ (2526) กล่าวว่า คนที่จะอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพตามธรรมชาติแล้วจะรู้จักปรับอัตราการอ่านได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะ ตรงตามจุดมุ่งหมายและแนวคิดที่วางไว้คือ จะเปลี่ยนจากความเร็วหนึ่งไปสู่อีกความเร็วหนึ่ง พร้อมทั้งจัดแนวคิดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งด้วย ในขณะที่เดียวกันต้องพยายามเข้าใจข้อความที่อ่านให้ได้ผล ฉะนั้นการปรับอัตราความเร็วให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ตนอ่าน จึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ ผู้ใดก็ตามที่อ่านในอัตราเดียวกันหมด ไม่ว่าข้อความที่อ่านจะยากหรือง่ายก็ตามถือว่าผู้นั้นยังต้องพัฒนาอยู่

ดังนั้นการปรับความเร็วในการอ่านแต่ละเรื่อง จะต้องเตรียมยึดหยุ่นอัตราการความเร็วไว้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อย่าอ่านเรื่องที่มีรูปแบบโครงสร้างยาก ๆ ในเวลาที่เร็วเกินไปจะไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน ควรนำหลักการอ่านแบบคร่าว ๆ การอ่านโดยใช้ความรู้เดิมประกอบมาใช้ในการตัดสินใจได้

ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to post question)

เพ็ญศรี รังสิยากุล (2528) กล่าวถึง การอ่านเพื่อเกิดความเข้าใจ ต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อน แล้วปรับอัตราความเร็วในการอ่านให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ต่อมาควรพยายามตั้งคำถามตัวเองอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจในเรื่องจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีพื้นฐานมาจากการตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วย W ทั้ง 5 และ H นั่นก็คือ Who, What, When, Where, Why และ How คำถามที่ขึ้นต้นด้วย 4 ตัวแรก จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ เป็นจริงตามเนื้อเรื่อง ส่วนคำถาม why และ How เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้อ่านตีความหมายข้อเท็จจริงที่กระเจ่าง เพื่อจะได้ทำการสรุปหาคำตอบต่อไป

ความจำเป็นอย่างอื่นในการตั้งคำถาม คือ การทำหรือเรื่อง หัวข้อย่อยต่าง ๆ ประโยคบอกเล่า เปลี่ยนเป็นคำถามทั้งหมด จากนั้นจึงเริ่มอ่านเรื่องจริงจึงเพื่อหาคำตอบที่ตัว

ตั้งคำถามไว้ ในขั้นการฝึกเบื้องต้น ระยะแรก ๆ อาจเริ่มใช้คำถาม Yes/No Question ก็ได้ เพื่อจะได้คาดคะเนเรื่องได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นักอ่านที่คิดจะมาเป็นนักอ่านที่อยู่นิ่งเฉยหรืออ่านไปเรื่อย ๆ หากไม่พยายามตั้งคำถามถามตัวเองแล้ว จะทำให้ขาดความตั้งใจในการอ่านได้

การสำรวจ (O = Overview)

สไนท์ ดิงทรี (2526) กล่าวว่าผู้อ่านจะต้องสนใจข้อมูลอันเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการเขียน พยายามค้นหาหัวข้อประวัติของผู้แต่งเป็นอย่างไร สถานที่พิมพ์ จำนวนครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ มีตารางประกอบเรื่องหรือไม่ คู่มือย่อ และแผนภูมิต่าง ๆ ที่มีประกอบ ดูบทสรุป ถ้ามีข้อทดสอบก็ควรดูด้วย ตลอดจนถึงคีย์ของเรื่อง ข้อมูลเหล่านี้นับว่าเป็นภูมิหลังของหนังสือที่มีส่วนช่วยรองรับให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจงานเรื่องที่อ่าน

วอลเตอร์ (Walter, 1962) สรุปว่าการสำรวจอย่างคร่าว ๆ ในแต่ละเรื่องที่อ่านนั้นควรอ่านคำถามและบทสรุปด้วย เพื่อพิจารณาว่าอะไรคือหัวใจสำคัญของเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรบินสัน (Robinson, 1961) ที่ว่าการสำรวจนี้อาจดูได้ที่สารบัญความ หรือชื่อผู้แต่ง ตลอดจนสำรวจแนวคิดที่ผู้เขียนตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้

การติดตามสิ่งที่อ่าน (R = Read and relate)

ลี (Lee, 1978) กล่าวว่าเมื่อผู้อ่านทราบจุดประสงค์ของเรื่องที่จะอ่านแล้ว ผู้อ่านควรอ่านประโยคแรกและประโยคสุดท้ายของทุก ๆ ย่อหน้า เพราะใจความสำคัญมักจะถูกบรรจุไว้ที่ประโยคแรกหรือประโยคสุดท้าย ฉะนั้นย่อหน้าสุดท้ายมีลักษณะเป็นการสรุปความก็ควรอ่านทุกประโยคอย่างระมัดระวัง และ แครชเชน (Krashen, 1983) กล่าวว่า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง หรือเค้าโครงที่มีความหมายของเรื่องผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านรายละเอียดทุกบรรทัดหรือทุกหน้า

แต่ คลาร์ก และซิลเบอร์สไตน์ (Clarke and Silberstein, 1979) กล่าวว่า ถ้าผู้อ่านมีจุดประสงค์ที่จะมุ่งหาคำตอบเฉพาะเจาะจง เช่น ต้องการทราบปี พ.ศ. วันที่ หมายเลข

โทรศัพท์ หากศัพท์จากพจนานุกรม หวาน-เวลาจากตารางเวลากราฟ ปฏิทิน หาสถานที่จากแผนที่ ผู้อ่านอาจใช้กระดาษสีขาวแผ่นเล็ก ๆ หรือนิ้วมือของผู้อ่านชี้เพื่อหาหัวข้อย่อย ชื่อเรื่อง ตัวพิมพ์ หนา หนา คิวออน ตามที่ผู้อ่านต้องการ

ดังนั้น ถ้าผู้อ่านตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน ปรับอัตราความเร็วในการอ่านตามจุดประสงค์ นั้น พยายามตั้งคำถามเกี่ยวกับศัพท์ที่ไม่รู้ในแต่ละเรื่อง เพื่อช่วยในการหาข้อมูลต่อไป จากนั้นก็ สืบหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อที่จะดำเนินการอ่านและศึกษาคำตอบตามที่ตั้งคำถามไว้แล้ว ผู้อ่านเรื่อง ได้เข้าใจโดยตลอดก็สามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน สามารถศึกษาจากความสำคัญ แปลความและขยายความได้โดยนัย เรื่องที่อ่านมา เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของตนได้

การจกบันทึก (A = Annotate)

เมื่อผู้อ่านมีความเชี่ยวชาญในการอ่านดังกล่าวแล้วหากไม่มีการจกบันทึก อาจจะได้ ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือตกหล่นได้ ดังนั้น เบทที (Betty, 1983) จึงเสนอให้มีการเขียนเค้าโครง เรื่องหลังการอ่านโดยครูจะเป็นผู้ช่วยเหลือนแนะนำ เพื่อช่วยให้เห็นความสัมพันธ์อย่างเด่นชัด ระหว่างใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย

เบอร์มิสเตอร์ (Burmeister, 1974) กล่าวว่าถ้าผู้อ่านอ่านพบคำตอบจากเรื่อง ที่อ่านแล้ว ควรจดข้อความที่สำคัญไว้ เพื่อเตือนความจำของตนเอง การจกบันทึกนี้อาจจะดำเนินการ พร้อมกับการอ่านได้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น อาจจะใช้ในรูปแบบการขีดเส้นใต้ ข้อความสำคัญ หรือรายละเอียดปลีกย่อยด้วยหมึกสีต่าง ๆ กัน ดังที่ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) กล่าวไว้ เช่น ภาพคนให้สีแดงแทนข้อความสำคัญ สีน้ำเงินแทนวันที่ ตัวเลข สีเหลือง ว่างแทนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่กำลังค้นหาอยู่ หรืออาจทำเครื่องหมายต่าง ๆ ลงในเรื่องที่อ่านนั้น เลย ถ้าไม่ต้องการเขียนข้อความใด ๆ ลงในเรื่องนั้น ๆ ก็ควรมีสัญคจกบันทึกไว้ เพื่อจกบันทึก พร้อมทำเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น วงกลม ดอกจันทร์ กากบาท หรือเครื่องหมายหน้าข้อความที่ แสดงว่าเป็นใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

การจำความจำ (M = Memorize)

มิลเลอร์ (Miller, 1972) กล่าวว่าการทบทวนความจำ ควรทบทวนจากบันทึกย่อ จากเค้าโครงเรื่อง หรือจากบทสรุปที่ผู้อ่านบันทึกไว้หลังการอ่าน หรือสังเกตจากเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ทำไว้ในขณะที่อ่าน ในขั้นนี้จะทบทวนความคิดสำคัญ ๆ ของเรื่อง ในขั้นการจำความจำนี้ วอลเตอร์ (Walter, 1962) กล่าวว่าจะเป็นการช่วยให้ความรู้ที่อ่านมาฝังใจจนทบทวนความจำโดยอาจจะดูเพียงตัวอักษรย่อต่าง ๆ แล้วค่อย ๆ ฝึกเรื่องตามตัวอักษรย่อเหล่านั้น ๆ จะทำาให้เข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

ในขั้นทบทวนความจำนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้อ่านที่สามารถนำวิธีการดังกล่าวช่วยเตือนความจำในรูปแบบของการเขียนบันทึกย่อ ดังที่งานวิจัยของ นอร์มัน (Norman, 1968) พบว่าการที่จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความจำได้ในระยะสั้นและความจำในระยะยาว ผู้อ่านจะต้องได้รับการพัฒนาการอ่าน โดยรู้จักถอดความจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ และ เซอร์แมค (Cermak, 1972) มีความเห็นว่า ความจำเป็นของขั้นการทบทวนความจำของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาควรต้องได้รับการฝึกฝน

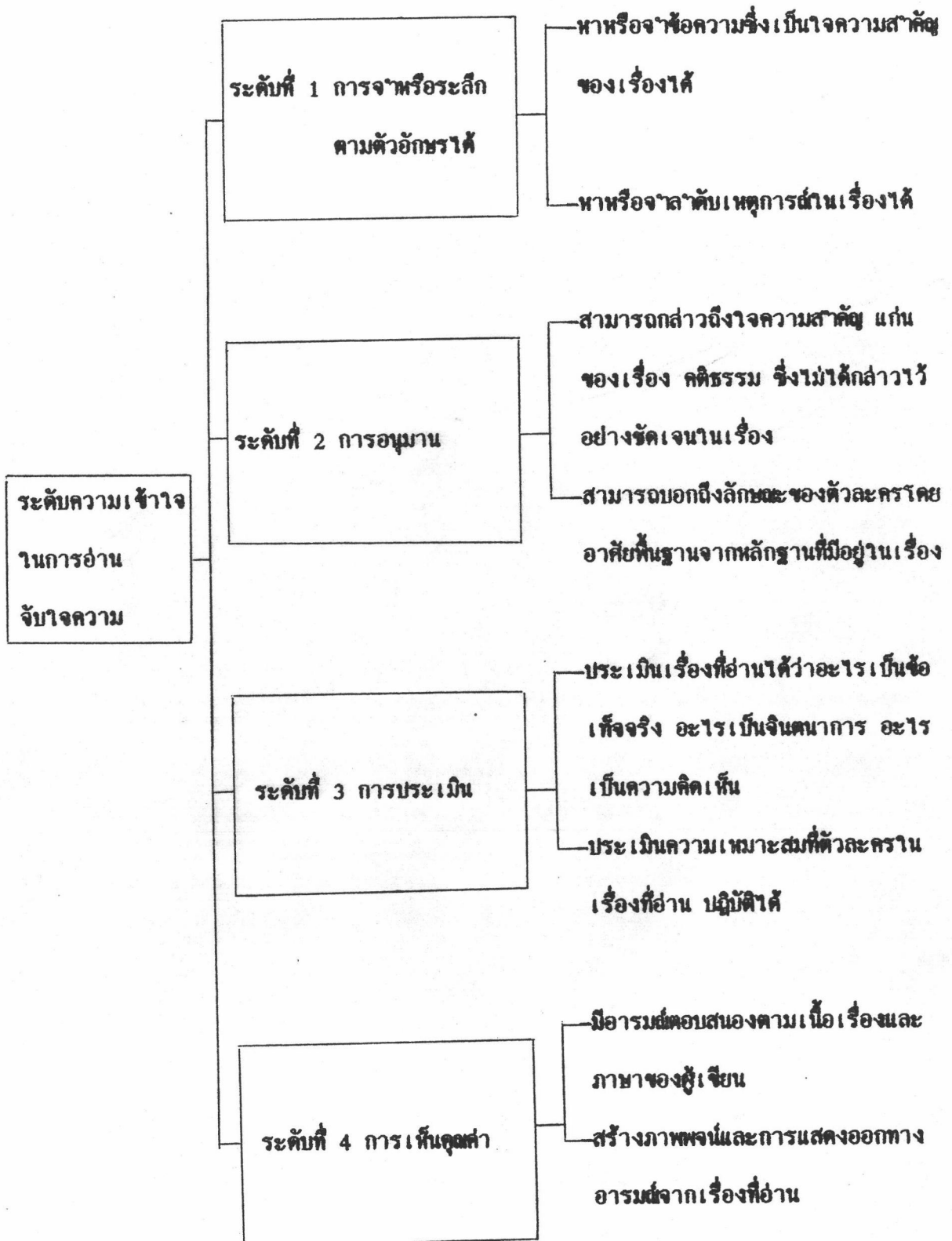
การประเมินผล (A = Assess)

เป็นขั้นสุดท้ายของการสอนอ่านด้วยเทคนิค PANORAMA ซึ่ง เบทตี้ (Betty, 1983) กล่าวว่า การอ่านในขั้นนี้จะทำให้ผู้อ่านทราบว่าตนได้อ่านบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในวันชั้นแรกหรือไม่ ได้ข้อมูลเพียงพอในการที่จะตอบคำถามหรือไม่ ผู้อ่านทราบถึงใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านหรือไม่ เข้าใจความสัมพันธ์ของเรื่อง และรู้เค้าโครงเรื่องที่ถูกต้องหรือไม่ และ เอคเวร์คส์ (Edwards, 1973) กล่าวว่าสำหรับขั้นตอนการประเมินผลนี้สามารถประเมินผลด้วยตนเองได้ โดยการทบทวนบันทึกหลังการอ่าน หรือโดยการตอบคำถามที่ครูตั้งคำถามผู้อ่านแต่ละบุคคล แล้วผู้อ่านอาจตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องหลังการอ่านด้วยตนเองได้ เพราะจะทำให้ผู้อ่านทราบว่าตนเองอ่านเรื่องนั้น ๆ ได้เข้าใจมากน้อยเพียงไร การอภิปรายกันหลังจากการอ่านเพื่อสรุปหาใจความสำคัญของเรื่องหรือเค้าโครงเรื่องที่ถูกต้องร่วมกัน ก็จัดว่าอยู่ในขั้นการประเมินผลนี้ด้วย ซึ่ง วิลเลียมส์ (Williams, 1982) ได้สนับสนุนให้ผู้อ่านได้อภิปรายหลังการอ่านร่วมกันเพื่อตรวจสอบว่าตนเองมีความคิดเห็นหรือความเข้าใจได้ตรงกับผู้อ่านมากน้อยเพียงไร ดังนั้นขั้นตอน

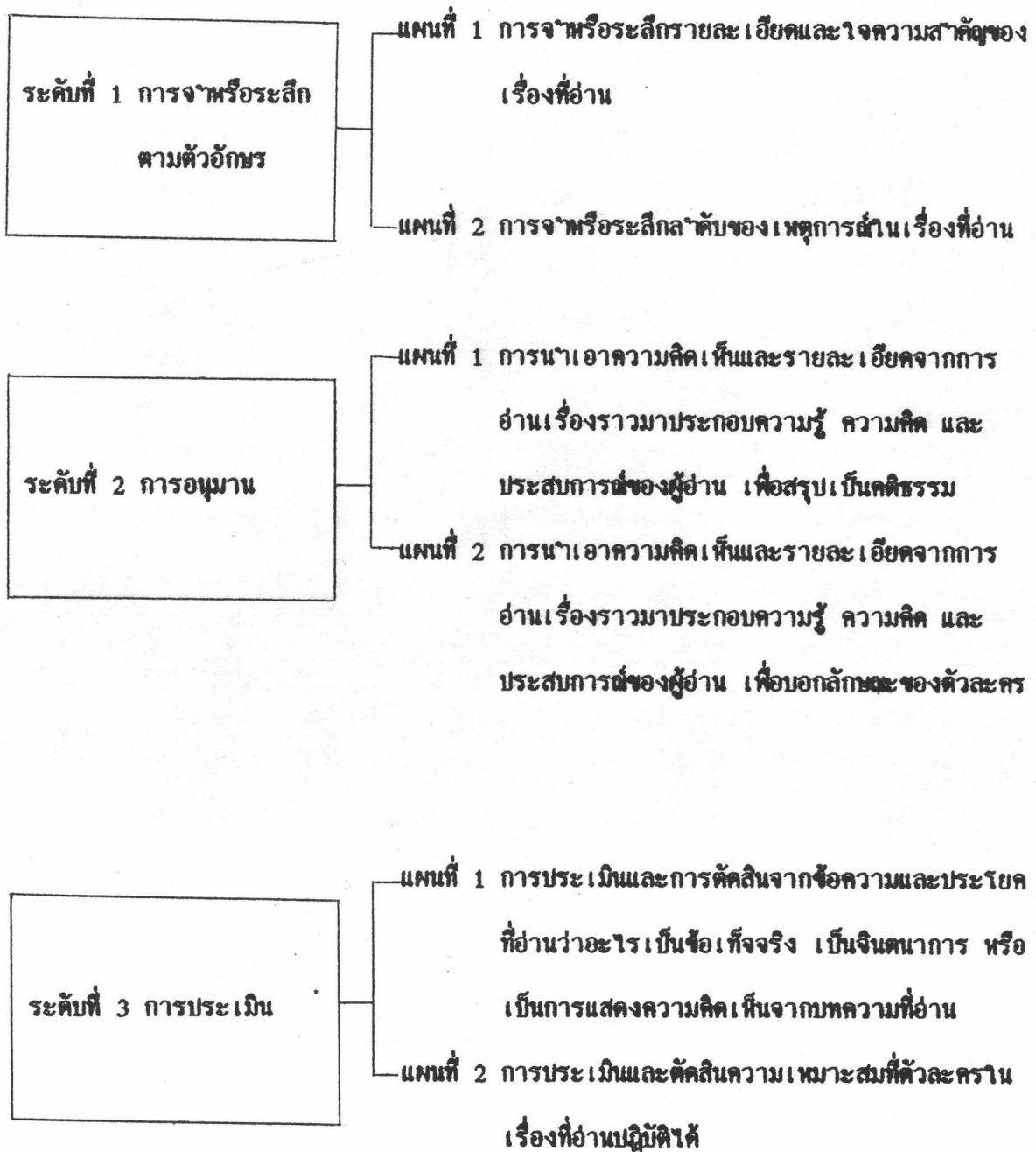
นี้จึงจัดว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขึ้นตอนหนึ่งซึ่งครูควรจะคำนึงถึงเป็นอย่างมาก เพราะหลังจากที่นักเรียนได้ประเมินผลด้วยตนเองแล้ว ครูจะต้องเป็นผู้ทดสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนด้วย

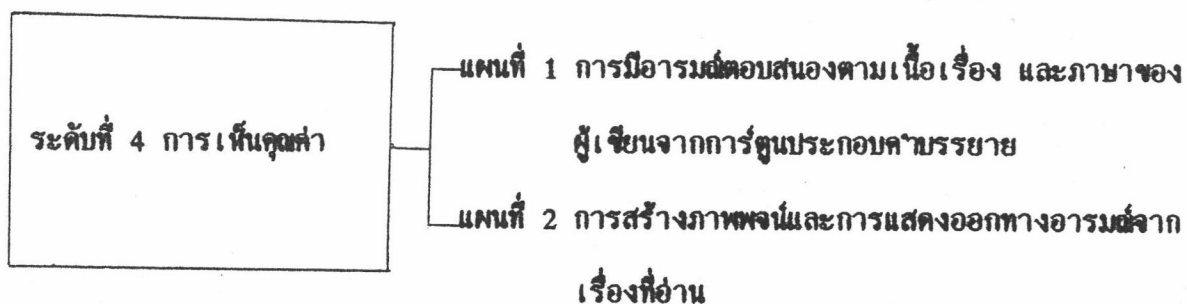
จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิธีการอ่านแบบ PANORAMA เป็นวิธีที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นวิธีที่พัฒนามาจากการสอนอ่านหลาย ๆ แบบ และนำจุดเด่นของวิธีการสอนหลาย ๆ แบบมาผสมผสานกัน อีกทั้งยังมีเอกสารงานวิจัยที่สนับสนุนขั้นตอนการสอนอ่านมากมาย จึงทำให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่าวิธีการนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทั้งความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความได้ แต่อย่างไรก็ตามในการพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความนั้น นอกจากจะสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นโดยวิธีวิธีการอ่านแบบ PANORAMA แล้ว ควรที่จะพัฒนาเป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งการพัฒนาความสนใจในการอ่านนั้นพัฒนาไปตามลำดับขั้นของบรูมและคณะ โดยได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว ส่วนการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาตามการจัดระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความของบาร์เรท (Barrett, 1979) ซึ่งมี 4 ระดับดังนี้คือ การจําแนกหรือระลึก ความตามตัวอักษร การอนุมาน การประเมินผล และการเห็นคุณค่า โดยรายละเอียดนั้นได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น สาเหตุที่น่าสนใจจะพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท เพราะเหตุว่าการจัดระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความทั้ง 4 ระดับตามแนวคิดของบาร์เรทสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ การสอนอ่านให้ผู้อ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ สามารถตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรื่องที่อ่านได้ ผู้อ่านอ่านแล้วรู้อารมณ์และของข้อความที่อ่าน แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทักษะการอ่านทั้ง 4 ระดับนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดกิจกรรมแบบโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท โดยมีลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท (Barrett, 1979: 62-66)

เมื่อได้ลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความแล้ว จากนั้นจัดแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท โดยกำหนดรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องและเหมาะสม ตลอดจนครอบคลุมความเข้าใจในการอ่านทั้ง 4 ระดับ ระดับละ 2 แผน ให้จำนวนแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด 8 แผน ดังต่อไปนี้

ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความมากขึ้นนั้น ได้กำหนดคำให้ครอบคลุมและสอดคล้องตามระดับความเข้าใจในการอ่านทั้ง 4 ระดับของบาร์เรท โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามลำดับดังนี้

1. นักเรียนสามารถบอกสิ่งที่ปรากฏในเรื่องที่อ่าน ได้แก่ รายละเอียดของเรื่องที่อ่านใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
2. นักเรียนสามารถนำความคิดเห็นและรายละเอียดที่ได้จากการอ่านเรื่องราว มาประกอบความรู้ ความคิด และจินตนาการ เพื่อสรุปข้อวินิจฉัยหรือสนับสนุนข้อเท็จจริง ใจความสำคัญ คติธรรม ลักษณะของตัวละคร ซึ่งมิได้ปรากฏในเรื่องที่อ่าน
3. นักเรียนสามารถประเมิน และตัดสินในเรื่องที่อ่านในด้านความเหมาะสมที่บุคคลหรือตัวละครในเรื่องปฏิบัติ อะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นจินตนาการ อะไรเป็นความคิดตลอดจนนักเรียนประเมินจุดประสงค์ของผู้เขียนได้
4. นักเรียนสามารถมีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่อง ตามภาษาของผู้เขียน สร้างภาพพจน์ และการแสดงออกตามเรื่องราวที่อ่าน

จากนั้นกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดความคิดรวบยอดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาที่สอดคล้องกับระดับของแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 2 คัดเลือกเนื้อหาจากวารสาร นิทาน เรื่องสั้น สารคดี การ์ตูน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาและหลักการพิจารณาจากหนังสือ วรรณกรรมของเด็กของ บันลือ พฤกษ์วัน (2524) และความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากงานวิจัยของ สุปรีย์ อ่อนหวาน (2530)

ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คำนึงถึงจุดประสงค์ของการอ่าน และสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละแผน เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น และเป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้จากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก จึงได้กำหนดขั้นตอนการทำกิจกรรมไว้ดังนี้คือ

ขั้นนำ ขั้นนี้จะช่วยให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะทำกิจกรรมรู้ถึงจุดประสงค์ของการอ่าน เทคนิควิธีที่จะใช้ในการอ่านระดับนั้น ๆ กิจกรรมในขั้นนี้จะเป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียน

ขั้นดำเนินการ ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอย่างอิสระ แล้วประกอบกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและความสามารถในการจับใจความเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยเลือกกิจกรรมที่สนุกสนานและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการอ่าน นักเรียนที่ทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์จะได้รับการเสริมแรง

ขั้นสรุป ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยผู้วิจัยอาจตั้งคำถามบางจุดที่สำคัญ ๆ ที่นักเรียนควรทราบ หรือนักเรียนเป็นผู้เสนอปัญหาที่พบจากการอ่านแล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน แล้วสรุปเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่ตรงกัน และตรงกับความคิดรวบยอดของแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การประเมินผลโดยประเมินให้ตรงกับจุดประสงค์ ของการทำกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในโปรแกรมส่งเสริม

การอ่าน เพราะกิจกรรมในการพัฒนาให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความมีมากมาย จาก
 ที่นักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้เสนอเอาไว้ และผู้ที่จะนำมาใช้สามารถที่จะต้องประยุกต์กิจกรรม
 ต่าง ๆ จากทฤษฎี หลักการ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาเพื่อจัดเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมได้ งานวิจัย
 ครั้งนี้ พิจารณาเกณฑ์ของโอแมกจิโอ (Omaggio, 1981 อ้างถึงใน สุวรรณ รัตนธรรมเมธี,
 2532: 26) ดังนี้

1. กิจกรรมที่จะนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สื่อสาร มีการใช้
 ภาษาได้จริง และเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน
2. กิจกรรมนั้นจะเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมคู่ก็ได้ แต่ควรมีผู้ทำกิจกรรมได้
 แสดงออกทางการใช้ภาษาร่วมกับกลุ่มหรือคู่ของคนที่มากที่สุด
3. กิจกรรมที่ครูคิดสรรมาควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน
 กิจกรรมต้องน่าสนใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน กล่าวคือไม่ยากหรือง่ายจนเกินไปจนก่อ
 ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย
4. กิจกรรมนั้นควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านสูงกว่า
 ระดับการอ่านขั้นพื้นฐาน คือไม่เน้นเฉพาะความรู้ในระดับความจำ ควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้
 ผู้เรียนตีความ แปลความ และเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้ด้วย

จะเห็นว่า กิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความนั้น
 เป็นสิ่งสำคัญ ครูควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เน้นการจำเพียงอย่างเดียว หรือเสนอกิจกรรมเพียง
 รูปแบบเดียวจนเกิดความซ้ำซาก จำเจ ครูควรพิจารณาถึงหลักการจัดกิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรม
 ที่มีหลากหลายรูปแบบความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียนของผู้ทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดบรรยากาศ
 ที่สนุกสนานน่าสนใจ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความ
 สามารถในการอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด พอจะสรุปได้ว่าโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นจะจัดในลักษณะกิจกรรมโดยที่การพัฒนาความสนใจในการอ่านจัดด้วยหลักของขบวนการและคณะ ส่วนการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ จัดตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท และเทคนิควิธีการสอนอ่านที่ใช้ฝึกเพื่อให้เกิดทักษะในการอ่านจับใจความ ซึ่งทักษะการอ่านจับใจความนี้มีส่วนสำคัญในการช่วยเสริมทำให้เกิดความสนใจในการอ่าน ใช้วิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA ของปีเตอร์ เอคเวิร์คส์ ทั้ง 3 แนวคิดมีส่วนสัมพันธ์กัน เนื่องจากคนเราจะเกิดความสนใจในการอ่านขึ้นตามแนวการพัฒนาความสนใจที่เป็นลำดับขั้นของขบวนการและคณะ เขาจำเป็นต้องอ่านเนื้อหา โดยผ่านวิธีการอ่านแบบ PANORAMA จึงจะเกิดความเข้าใจในการอ่าน เมื่ออ่านแล้วเข้าใจจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ ผู้อ่านจะได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน ความสนใจในการอ่านก็จะเกิดขึ้น และเมื่อการมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ มีส่วนช่วยทำให้เกิดความสนใจในการอ่าน จึงต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท และอ่านเนื้อหาโดยผ่านวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งเป็นวิธีการอ่านที่ช่วยฝึกทักษะให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความที่วิธีหนึ่ง ผู้วิจัยจึงนำเอา 3 แนวคิดนี้มาจัดเป็นกรอบแนวคิดในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ

ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพราะกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการอ่านจับ

ใจความและความสนใจในการอ่าน ดังผลการวิจัยของอักษร รุ่งมณี (2524) กรรณิการ์ อุ่นแจ่ม (2528) ประทีป แจ็งจิตต์ (2528) ที่ได้สรุปไว้ว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่ประกอบด้วยเนื้อหา และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีคุณสมบัติที่ส่งเสริมการอ่าน มีหลายรูปแบบเพื่อมาที่ผู้เรียนเป้าหมาย กิจกรรมสามารถสื่อความหมายได้จริงงานชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ วิเคราะห์ในเรื่องที่อ่าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเหล่านี้เมื่อครู จัดทำแก่นักเรียนจะมีผลทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความสนใจ ในการอ่าน ซึ่งกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ มีมากมาย ผู้ที่จะนำไปใช้สามารถที่จะคิดประยุกต์กิจกรรมต่าง ๆ จากทฤษฎี หลักการ แนวคิด ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาเพื่อจัดกิจกรรมที่เหมาะสมได้ ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวทางการพัฒนาความสนใจที่เป็นลำดับขั้น ของบลูมและคณะ มาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้คือ ขั้นที่หนึ่งให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้และรู้จักการอ่าน ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน ขั้นที่สองให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการอ่านในทิศทางที่นักเรียนยอมรับและเกิดความรู้สึกที่อยากจะอ่าน รวมทั้งได้รับความพอใจจากการอ่าน ขั้นที่สามให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของการอ่าน มีความชอบ และความผูกพันในคุณค่าของการอ่าน มองเห็นประโยชน์ของการอ่านและความสำคัญของการอ่าน

ส่วนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ นั้น ยึดแนวการจัดตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความของบาร์เรท (Barrett, 1979) ซึ่งประกอบด้วยการจำหรือระลึกความตามตัวอักษร การอนุมาน การประเมิน และการเห็นคุณค่าตามลำดับ ทักษะการอ่านทั้ง 4 ระดับนี้ จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านสามารถ จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการสอน อ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการ

อ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความด้วย เนื่องจากวิธีการ PANORAMA มีขั้นตอนการอ่านที่ละเอียดและเป็นลำดับขั้นดังนี้คือ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน (P) การปรับความเร็ว (A) การตั้งคำถาม (N) การสำรวจ (O) การติดตาม (R) การจดบันทึก (A) การจำ (M) และการประเมินผล (A) ซึ่งวิธีการนี้ เอคเวิร์ดส์ (Edwards, 1973) เป็นผู้คิดค้นขึ้นโดยพัฒนามาจากวิธีการสอนอ่านหลาย ๆ แบบ และนำจุดเด่นของวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกัน เพื่อใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านข้อความจำนวนมากได้ รู้จักเก็บข้อความที่อ่านอย่างเป็นระบบ รวมทั้งช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความและเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลในการช่วยเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความในงานวิจัยครั้งนี้ยึดแนวการพัฒนาความสนใจตามแนวคิดของบลูมและคณะ และจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านโดยยึดแนวตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความของบาร์เรท เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ อีกทั้งยังนำวิธีการสอนอ่านที่เรียกว่า PANORAMA มาใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านด้วย นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านนี้ ยังต้องคำนึงถึงหลักในการจัดกิจกรรม รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรม ตลอดจนควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กด้วย ดังนั้นจึงนำเสนอกรอบแนวคิดของการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความดังนี้

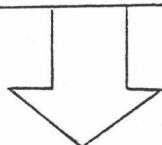
กรอบแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านตามลำดับขั้นในการพัฒนาความสนใจของบรูมและคณะ ร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA

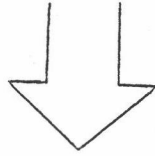
กำหนดแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่าน

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่าน คือ ลำดับขั้นในการพัฒนาความสนใจของบรูมและคณะ ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. การรับรู้สิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการพัฒนาให้เกิดความสนใจและทำการรู้จักตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ๆ
2. มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าบางทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับ มีความรู้สึกอยากที่จะตอบสนองและเกิดความพอใจที่ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งเร้า
3. มีการเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าของสิ่งเร้าโดยการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกยอมรับคุณค่าของสิ่งเร้า เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งเร้า นั้น ๆ มีความนิยมชมชอบในคุณค่าของสิ่งเร้า นั้น ๆ

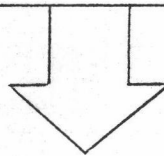
นอกจากนี้ได้นำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน (P = Purpose) การปรับความเร็วในการอ่าน (A = Adapting rate to material) ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to pose question) การสำรวจ (O = Overview) การติดตาม (R = Read and Relate) การจดบันทึก (A = Annotate) การจำ (M = Memorize) และการประเมินผล (A = Assess) มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านด้วย

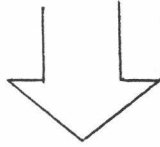

กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน

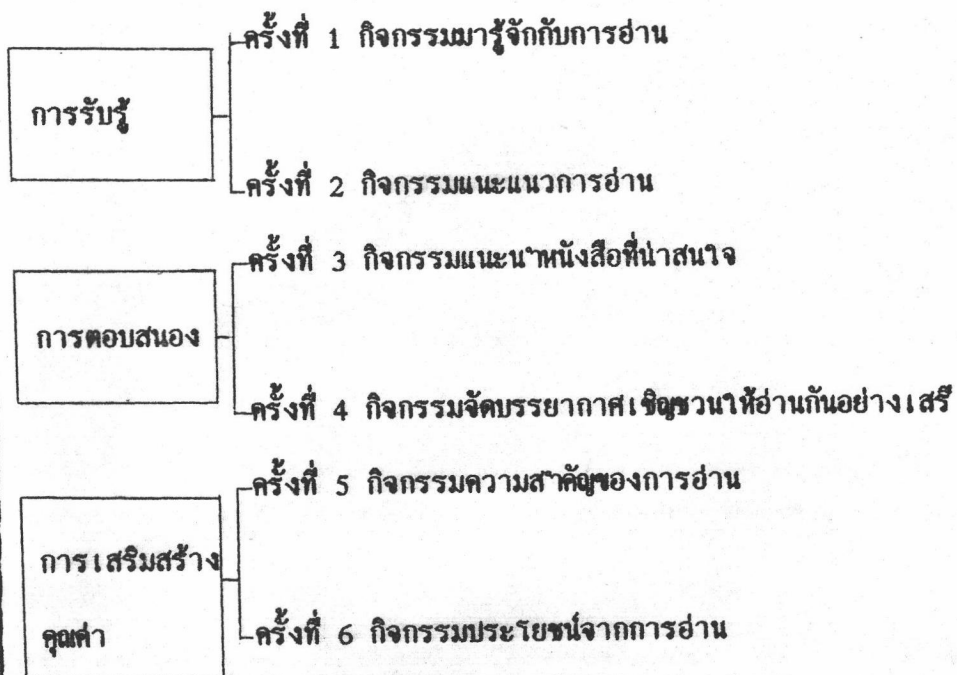
1. ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักการอ่าน ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน
  2. ให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการอ่านในทิศทางที่นักเรียนยอมรับ และเกิดความรู้สึกอยากที่จะอ่าน รวมทั้งได้รับความพอใจจากการอ่าน
  3. ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของการอ่าน มีความชอบและความผูกพันในคุณค่าของการอ่าน มองเห็นประโยชน์ของการอ่าน และความสำคัญของการอ่าน
- นอกจากนี้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักวิธีการอ่านแบบ PANORAMA รวมทั้งนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ไปใช้ร่วมกับลำดับขั้นการพัฒนาความสนใจของกลุ่มและคณะ เพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน

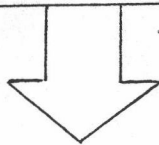

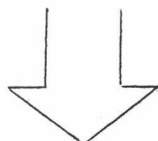
การสร้างแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน

สร้างแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม ประกอบด้วยจุดประสงค์ในการทำกิจกรรม การดำเนินการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านและการประเมินผลที่คำนึงถึงจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องและครอบคลุมตามลำดับขั้นการพัฒนาความสนใจในการอ่านของบлумและคณะ รวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งกิจกรรมที่จัดในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านมีดังนี้

(รายละเอียดในการดำเนินการกิจกรรมในแต่ละครั้งอยู่ในภาคผนวก ข)

ลักษณะของกิจกรรมที่จัดในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน

กิจกรรมที่จัดขึ้นในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีทั้งกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมคู่ มีการเล่นเกม เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่สนุกสนานน่าสนใจ มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการอ่าน มีการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้จะมีเนื้อหาสอดคล้องและครอบคลุมตามลำดับขั้นการพัฒนาความสนใจในการอ่านของบลูมและคณะ รวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนการอ่านแบบ PANORAMA โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นในคาบเรียนกิจกรรมแนะแนวและคาบเรียนกิจกรรมอิสระ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง

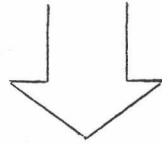
กรอบแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
จับใจความตามระดับความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรท ร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA

กำหนดแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ ลำดับขั้นการฝึก
ทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรทดังนี้

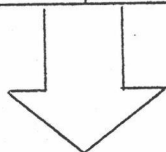
1. ระดับการจำหรือระลึกตามตัวอักษร หมายถึง ความสามารถในการจำหรือระลึกได้
ถึงความคิด ข้อความ หรือสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งกล่าวไว้อย่างชัดเจนในเรื่องที่อ่าน
2. ระดับการอนุมาน หมายถึง ความสามารถในการสังเคราะห์เนื้อหาในเรื่องความรู้
ส่วนตัวที่มีความคิดและจินตนาการเป็นพื้นฐานของการเดาหรือสรุปสมมุติฐานเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เขียน
มีคำเขียนไว้ในเรื่องที่อ่าน
3. ระดับการประเมิน หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจหรือประเมินเรื่องที่อ่าน
เกี่ยวกับความเหมาะสมที่ตัวละครในเรื่องปฏิบัติ หรือสามารถประเมินได้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่อง
จริง เป็นเรื่องจินตนาการ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็น
4. ระดับการเห็นคุณค่า หมายถึง ความสามารถในด้านการใช้อารมณ์ตอบสนองตาม
เนื้อเรื่อง สร้างภาพพจน์ และการแสดงออกทางอารมณ์จากเรื่องที่อ่านได้

นอกจากนี้ได้นำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายในการ
อ่าน (P = Purpose) การปรับความเร็วในการอ่าน (A = Adapting rate to
material) ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to pose question) การสำรวจ
(O = Overview) การติดตาม (R = Read and Relate) การจดบันทึก (A =
Annotate) การจำ (M = Memorize) และการประเมินผล (A = Assess) มาใช้ในการ
พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความด้วย

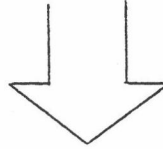

การกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

1. ให้นักเรียนสามารถจำหรือระลึกรายละเอียดและใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
2. ให้นักเรียนสามารถจำหรือระลึกตามลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน
3. ให้นักเรียนสามารถนำเอาความคิดเห็นและรายละเอียดจากการอ่านเรื่องราวมาประกอบความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อสรุปเป็นคตินิยม
4. ให้นักเรียนสามารถนำเอาความคิดเห็นและรายละเอียดจากการอ่านเรื่องราวมาประกอบความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อบอกลักษณะของตัวละคร
5. ให้นักเรียนสามารถประเมินและตัดสินจากข้อความและประโยคที่อ่านว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง เป็นจินตนาการ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นจากบทความที่อ่าน
6. ให้นักเรียนสามารถประเมินและตัดสินความเหมาะสมที่ตัวละครในเรื่องที่อ่านปฏิบัติได้
7. ให้นักเรียนมีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่องและภาษาของผู้เขียนจากการสรุปประกอบคำบรรยาย
8. ให้นักเรียนสามารถสร้างภาพพจน์และการแสดงออกทางอารมณ์จากเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักวิธีการอ่านแบบ PANORAMA รวมทั้งนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA ไปใช้ร่วมกับลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรทเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

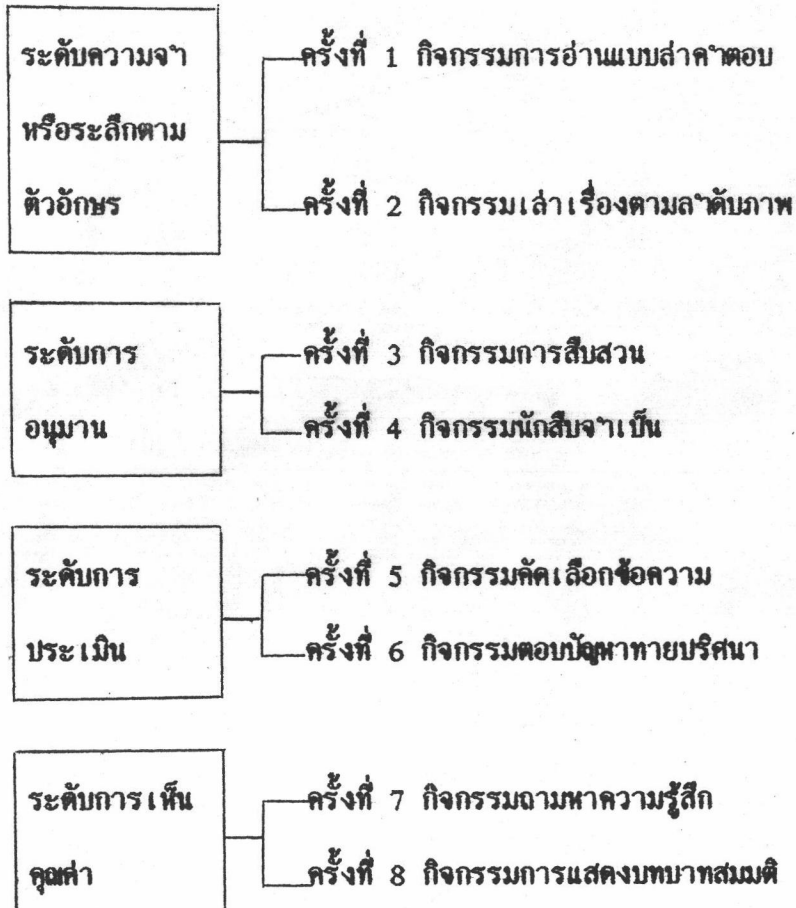

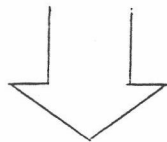

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
จับใจความ

สร้างแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด 8 กิจกรรม ประกอบด้วยจุดประสงค์ในการทำกิจกรรม
การดำเนินการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านและการประเมินผลที่คำนึงถึงจุดประสงค์
ในการทำกิจกรรม และเนื้อหาที่สอดคล้องและครอบคลุมตามลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตาม
ระดับความเข้าใจในการอ่านจับใจความของบาร์เรททั้ง 4 ระดับ รวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอน
การอ่านแบบ PANORAMA ซึ่งกิจกรรมที่จัดในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านจับใจความมีดังนี้

(รายละเอียดในการดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง อยู่ในภาคผนวก ข)

ลักษณะของกิจกรรมที่จัดในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
จับใจความ

กิจกรรมที่จัดขึ้นในโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
จับใจความ จะมีลักษณะเป็นกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีทั้งกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม
มีการเล่นเกมเพื่อนำเข้าสู่กิจกรรม และช่วยให้เกิดบรรยากาศที่สนุกสนาน มีการอภิปรายกลุ่ม
มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมที่จัด
ขึ้นจะมีเนื้อหาสอดคล้องและครอบคลุมตามลำดับขั้นการฝึกทักษะการอ่านตามระดับความเข้าใจใน
การอ่านจับใจความของบาร์เรท ทั้ง 4 ระดับ รวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนการอ่านแบบ
PANORAMA โดยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ในคาบเรียนกิจกรรมแนะแนวและ
คาบเรียนกิจกรรมอิสระ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง

จากกรอบแนวคิดของการจัดกิจกรรมในโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ
ไว้ในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยคาดว่าในทางปฏิบัติน่าจะส่งผลต่อการพัฒนาความสนใจในการอ่านและพัฒนา
ความสามารถในการอ่านจับใจความได้ เพราะเหตุว่าจากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีหลาย
งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านที่มีผลต่อการอ่าน ดังงานวิจัยที่จะกล่าวต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อการอ่าน

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดโปรแกรมการส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อการอ่าน ได้มีผู้ศึกษาไว้ เช่น ชิโรตา (Sirota, 1971) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดโปรแกรมการอ่านหนังสือให้แก่นักเรียนเพื่อศึกษาว่าจะมีประสิทธิภาพต่อการอ่านของนักเรียนหรือไม่ โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ 5 จำนวน 12 ห้อง แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 6 ห้อง ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการอ่านที่ครูจัดขึ้นให้นักเรียนในแต่ละวันมีผลต่อประสิทธิภาพในการอ่านหนังสือของนักเรียน กล่าวคือนักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือมากขึ้นและอ่านได้ดีขึ้น

ส่วนการจะทำให้เด็กหันมาสนใจการอ่านหนังสือมีพฤติกรรมการอ่านมากขึ้น จนกลายเป็นนิสัยรักการอ่าน จะต้องทำตั้งแต่เด็ก ๆ วิธีที่จะช่วยได้คือ การส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ งานวิจัยที่พอจะยืนยันได้ว่าการส่งเสริมการอ่านไม่ว่าจะทำในลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือทำในรูปแบบใด จะมีผลต่อการอ่านไม่ว่าทางใดก็ตาม เช่น งานวิจัยของ อานามบา (Anamba, 1976) อ้างถึงใน อภิธรรมลิขิต พุทธมาศย์, 2531: 57) ศึกษาวิธีส่งเสริมการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียน ในการนำเอาลักษณะเด่นของหนังสือในด้านต่าง ๆ มาเล่าให้เด็กในวัยดังกล่าวฟัง ผลปรากฏว่าเด็กมีความสนใจในการอ่านหนังสือและมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น และงานวิจัยของ สมใจ พุทธเบญจพจน์ (2528) ได้ทำการศึกษาผลของการส่งเสริมการอ่านที่มีต่อความสนใจในการอ่านและการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนครสวรรค์จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน โดยจัดกิจกรรม 4 ประเภท คือ การเล่าเรื่องหนังสือ การสนทนาเรื่องการอ่าน และประโยชน์ของการอ่าน การแสดงหนังสือที่น่าสนใจของห้องสมุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เป็นเวลา 4

สืบค้นหา เพื่อวัดความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมปรากฏว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสนใจในการอ่าน และการเข้าใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยของ สมใจ พุทธเบญจพจน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา เอี่ยมละออ (2526) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลการเล่าเรื่องหนังสือต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสามเสน โดยทำการทดลองหำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5 กิจกรรม คือ เล่านิทาน เล่าเรื่องจากหนังสือ แสดงหุ่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การจัดแสดงหนังสือ กับกลุ่มทดลองจำนวน 93 คน ผลการศึกษาสรุปว่าอัตราการยืมหนังสือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองใกล้เคียงกัน แต่ภายหลังการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีอัตราการยืมเพิ่มขึ้นเป็น 189 ครั้ง กลุ่มควบคุมมีอัตรายืมเพียง 24 ครั้ง เด็กที่ได้รับการกระตุ้นโดยการเล่าเรื่องหนังสือจะมีพฤติกรรมการอ่านเปลี่ยนไป ท้าให้มีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น มีผลต่ออัตราการยืมหนังสือในห้องสมุดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของอักษร รุ่งมณี (2524) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านระหว่างการสอนอ่านแบบปกติ และการสอนอ่านโดยจัดกิจกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการทดลองพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มขึ้น แต่กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านมีอัตราการเพิ่มสูงกว่า งานวิจัยในตนเองเดียวกันนี้แต่ทำกับผู้ป่วยที่เป็นคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ งานวิจัยของยุพา แสงทอง ที่ได้พยายามศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่าน และพฤติกรรมการอ่านของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยการให้และไม่ให้การแนะนำการอ่าน ผลการทดลองแม้จะไม่ทำให้เจตคติต่อการอ่านของกลุ่มคนงานที่ได้รับการแนะนำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่การแนะนำการอ่านก็ทำให้พฤติกรรมการอ่านของคนงานที่ได้รับการแนะนำการอ่านสูงกว่าคนงานที่ไม่ได้รับ นอกจากนี้พฤติกรรมการอ่านของคนงานที่ได้รับการแนะนำการอ่านยังสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้วย (ยุพา แสงทอง, 2527)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านหรือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อการอ่านที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การจัดโปรแกรมการอ่านหนังสือหรือ

การส่งเสริมการอ่านไม่ว่าจะทางใดก็ตามกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรือทำในรูปแบบใดก็ตาม จะ
 มีผลต่อการอ่านไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ดังเช่น โปรแกรมการอ่านที่ครูจัดทำให้แก่นักเรียนในแต่ละวัน
 จะมีผลทำให้นักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้นและอ่านได้คล่องวิธีส่งเสริมการอ่านที่นำเอาลักษณะเด่น
 ของหนังสือมาเล่าให้เด็กฟังมีผลทำให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน และมีความกระตือรือร้น
 ในการอ่านมากขึ้น และยังพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4 ประเภท คือ การ
 เล่าเรื่องหนังสือ การสนทนาเรื่องการอ่าน และประโยชน์ของการอ่าน การแสดงหนังสือที่นำ
 สนใจ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเป็นเวลา 4 สัปดาห์ มีผลทำให้นักเรียนมีความสนใจ
 ในการอ่านและเข้าใจห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งอัตราการยืมหนังสือก็เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้จาก
 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น นอกจากจะมีผลช่วยให้นักเรียนมีความสนใจ
 ในการอ่านมากขึ้นแล้ว ยังพบว่าการสอนอ่านโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านยังช่วยให้นักเรียน
 มีความเข้าใจในการอ่านและมีทัศนคติต่อการอ่านเพิ่มขึ้น และยังพบว่าการแนะนำการอ่านยังมีผล
 ทำให้นักเรียนเกิดการอ่านของบุคคลเพิ่มขึ้นด้วย แต่งานวิจัยข้างต้นเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะการจัด
 โปรแกรมการอ่านและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อความสนใจในการอ่านและความ
 เข้าใจในการอ่านเท่านั้น ผู้วิจัยจึงจะเสนองานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA ที่มี
 ผลต่อการพัฒนาความสนใจและความเข้าใจในการอ่านดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA

กัญญา มั่นคง (2530) ได้นำวิธีการ PANORAMA มาใช้ในประเทศไทยโดยได้นำมา
 ทดลองเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสนใจในการเรียนของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรม PANORAMA กับกิจกรรมตามคู่มือครู
 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรม PANORAMA จะมีความเข้าใจในการอ่าน
 สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนตามคู่มือครู และกลุ่มทดลองยังมีการพัฒนาความสนใจในการเรียนภาษา
 อังกฤษสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ รัชนิดา รัชนิลัคคาจิต (2533) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีเทคนิค PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระแม่มาลี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ที่กำลังเรียนอยู่ภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2533 จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน ทำการทดสอบก่อนการทดลองทั้ง 2 กลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านเร็ว แล้วดำเนินการทดลองโดยกลุ่มทดลองสอนอ่านภาษาไทยโดยวิธีเทคนิค PANORAMA ส่วนกลุ่มควบคุมทำการสอนอ่านตามคู่มือครู โดยวิธีเนื้อหาเดียวกันระยะเวลาสอน 15 คาบเท่ากัน เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยทำการสอนโดยวิธีแบบทดสอบชุดเดิม ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีเทคนิค PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านและมีความสามารถในการอ่านเร็วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นวิธีที่ช่วยให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความเข้าใจในการอ่านทั้งการอ่านภาษาอังกฤษและภาษาไทยสูงกว่าวิธีการสอนตามคู่มือครู และยังช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านภาษาไทยได้เร็วกว่าวิธีการสอนตามคู่มือครู นอกจากนี้วิธีการอ่านแบบ PANORAMA ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้วิธี PANORAMA

นอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนอ่านแบบ PANORAMA ที่มีผลทำให้เกิดการพัฒนาความสนใจและความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำระดับชั้นความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของบาร์เรท มาใช้ในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยที่มีผลทำให้เกิดสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์การประเมินผล ดังที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำระดับชั้นความเข้าใจในการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรท มาใช้ในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ

วิชานันท์ สีนสถาพรพงศ์ (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้งานวิจัยสอดคล้องกับระดับชั้นความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรททั้ง 4 ชั้นคือ การจับหรือระลึกตามตัวอักษร การอนุมาน การประเมิน และการเห็นคุณค่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยจัดกิจกรรมอิสระ จัดนอกเวลาเรียนปกติ ใช้เวลาทดลองรวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ (1 ชั่วโมง) รวม 51 คาบ (17 ชั่วโมง) แบ่งเป็นเวลาเรียน 45 คาบ ประเมินผล 6 คาบ หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย และทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมากกว่า 70% มีความพอใจ เห็นประโยชน์และเห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยไม่ยากหรือน้อยเกินไป และนักเรียน 80% เห็นว่าการจัดโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยจัดได้เหมาะสมแล้ว

จากงานวิจัยเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความที่สอดคล้องกับระดับชั้นความเข้าใจในการอ่านของบาร์เรท ในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความ และนักเรียนส่วนใหญ่มิมีความพอใจในกิจกรรมที่จัดขึ้น

จากผลการวิจัยที่ได้อีกกล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะจัดกิจกรรมาน
 โปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับ
 ใจความให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากการพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสนใจใน
 การอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียน
 เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ด้านอื่น ๆ ตลอดจนนำไปใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน ซึ่งถ้าความสนใจในการอ่านของผู้คมีน้อย และความสามารถในการอ่านจับ
 ใจความมีประสิทธิภาพต่ำจะทำให้ไม่อยากอ่าน อ่านแล้วไม่สนุกเกิดความท้อแท้หรือหมดกำลังใจ
 ในการที่จะอ่านต่อไปจนทำให้กลายเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน และการแสวงหาความรู้
 ต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องนี้สามารถที่จะแก้ไขได้ โดยการจัดโปรแกรมส่งเสริม
 การอ่านให้กับนักเรียน เพราะจากงานวิจัยที่ได้อีกกล่าวมาข้างต้น พบว่าการส่งเสริมการอ่าน
 ไม่ว่าจะทำในลักษณะการจัดโปรแกรมการอ่าน หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะมีผลทำ
 ให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น มีความสนใจในการอ่านและมีการเข้าห้องสมุด
 มากขึ้น อีกทั้งยังมีผลช่วยให้นักเรียนคิดต่อการอ่านและมีความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งก็คือการมีความ
 สามารถในการอ่านจับใจความเพิ่มขึ้น โดยการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความ
 สนใจในการอ่านในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดตามแนวการพัฒนาความสนใจของบลูมและคณะ (อ้าง
 ถึงงาน เชิดศักดิ์ โฆวาสินธ์, 2520: 39-40) และจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนา
 ความสามารถในการอ่านเป็นลำดับขั้นตามระดับความเข้าใจในการอ่านตามแนวคิดของบาร์เรท
 (Barrett, 1979: 62-66) เนื่องจากมีงานวิจัยที่ได้อีกกล่าวมาข้างต้นพบว่าการพัฒนาโปรแกรม
 ส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความโดยโปรแกรมที่จัดขึ้นสอดคล้องกับลำดับขั้น ความเข้าใจในการ
 อ่านของบาร์เรท สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่าน
 จับใจความภาษาไทยของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย
 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ใช่วิธีการอ่านแบบกำหนดจุดมุ่งหมายปรับความเร็ว
 ในการอ่าน ความเป็นในการตั้งคำถาม การสำรวจ การติดตาม การจดบันทึกการจำ และการ
 ประเมินผล (PANORAMA) ที่เสนอไว้ทั้ง 2 เรื่อง แสดงให้เห็นถึงผลของวิธีนี้ว่าสามารถพัฒนา

ความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจความได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และเป็นวิธีที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ร่วมกับการพัฒนาความสนใจตามแนวคิดของบลูมและคณะ รวมทั้งการใช้ร่วมกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความตามลำดับขั้นของบาร์เรท ซึ่งผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการวิจัยใดที่มาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเน้นแนวการพัฒนาความสนใจของบลูมและคณะ และวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในการพัฒนาความสนใจ และเน้นแนวการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความตามลำดับขั้นของบาร์เรทร่วมกับวิธีการอ่านแบบ PANORAMA มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ จะสามารถพัฒนาความสนใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้หรือไม่

ปัญหาในการวิจัย

การใช้โปรแกรมส่งเสริมการอ่านจะมีผลต่อการพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่

ขอบเขตในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชวินิตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งสิ้น 84 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมการอ่าน
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
    - 2.2.1 ความสนใจในการอ่าน
    - 2.2.2 ความสามารถในการอ่านจับใจความ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่มีต่อการพัฒนาความสนใจในการอ่านของและความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแล้วกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน
4. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแล้วกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

สมมติฐานในการวิจัย

1. คะแนนความสนใจในการอ่าน จากการทดสอบภายหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรม ส่งเสริมการอ่านแล้ว (Post-Test) ของกลุ่มทดลอง จะสูงกว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน (Pre-Test)
2. ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คะแนนความสนใจในการอ่าน ของกลุ่มทดลองจะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน
3. คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ จากการทดสอบภายหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่านแล้ว (Post-Test) ของกลุ่มทดลอง จะสูงกว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน (Pre-Test)
4. ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองจะสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการอ่าน

คำจำกัดความในการวิจัย

1. โปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาตามหลักของการพัฒนาความสนใจของบลูมและคณะ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้และรู้จักการอ่าน การตอบสนองต่อการอ่านในทิศทางที่ผู้เรียนยอมรับ รวมทั้งได้รับความพอใจจากการอ่าน การเกิดการยอมรับในคุณค่าของการอ่าน และมองเห็นประโยชน์ของการอ่าน และการจัดโปรแกรมนี้ยังได้พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความตามแนวคิดของบาร์เรททั้ง 4 ระดับ ได้แก่ การจำหรือการระลึกตามตัวอักษร การอนุมาน การประเมินผล การเห็นคุณค่า นอกจากนี้การพัฒนาความสนใจในการอ่าน และการพัฒนาทักษะในการอ่านจับใจความได้ใช้เทคนิคการอ่านแบบ PANORAMA ตามแนวคิดของ ปีเตอร์ เอคเวียร์คส์ด้วย ฉะนั้นโปรแกรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา จึงประกอบด้วยกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความสนใจในการอ่านไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มความสามารถในการอ่านจับใจความ

2. วิธีการอ่านแบบ PANORAMA หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาความสนใจในการอ่านและการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความมาให้กับกลุ่มตัวอย่างในที่นี้ คือ วิธีการอ่านที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย (P = Purpose) การปรับความเร็ว (A = Adapting rate to material) ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to pose questions) การสำรวจ (O = Overview) การติดตาม (R = Read and Relate) การจดบันทึก (A = Annotate) การจำ (M = Memorize) และการประเมิน (A = Assess)

3. กิจกรรม หมายถึง สภาพการณ์ของการเรียนรู้ใด ๆ ที่เด็กเข้าร่วมด้วยอย่างเต็มใจ ทั้งทางสมองและทางกาย เพื่อเป็นการสนองความต้องการของผู้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

4. ความสนใจในการอ่าน หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบหรือพอใจในการอ่าน และมีแนวโน้มที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านมากกว่าการทำสิ่งอื่น ๆ มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน มีความพยายามในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน ตลอดจนมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของการอ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวัดความสนใจในการอ่านด้วยแบบวัดความสนใจในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นชนิดที่ให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเอง โดยผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสนใจในการอ่านสูงเป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่านมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ และในการวัดความสนใจในการอ่านในงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะพิจารณาจากผลของคะแนนจากแบบวัดความสนใจในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ผู้วิจัยกำหนดให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจดบันทึกประจำวัน ในช่วงเริ่มต้นการทดลอง 2 สัปดาห์แรก รวม 14 วัน และก่อนสิ้นสุดการทดลอง 2 สัปดาห์ รวม 14 วัน นำข้อมูลที่ได้จากบันทึกประจำวันมาวิเคราะห์ โดยแบ่งข้อมูลเป็น 3 หมวด คือ กิจกรรมการอ่าน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และกิจกรรมอื่น ๆ จากนั้นหาผลรวมของความถี่ของกิจกรรมการอ่าน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และกิจกรรมอื่น ๆ หากค่าร้อยละของผลรวมความถี่ของกิจกรรมแต่ละหมวด โดยเทียบ

จากผลรวมความถี่ของกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำและจัดบันทึกไว้ทั้งหมด แล้วพิจารณาจากค่าร้อยละของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วงเริ่มต้นการทดลอง 2 สัปดาห์แรก และก่อนสิ้นสุดการทดลอง 2 สัปดาห์ ว่ามีผลสอดคล้องกับคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสนใจในการอ่านหรือไม่

5. ความสามารถในการอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการอ่านของบุคคลที่อ่านหนังสือหรือบทความสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้วเข้าใจเรื่องราว จุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่าน และจับสาระสำคัญของเรื่องได้ รู้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้นักเรียนอ่านจับใจความจากเรื่อง แล้วตอบคำถาม รวม 20 ข้อ ให้คะแนนโดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสูง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจับใจความมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความสนใจในการอ่าน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ
3. โปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน
4. โปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการพัฒนาความสนใจในการอ่าน ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชนของชาติ
2. เป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางการคิดและประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านอันเนื่องมาจากนักเรียนมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น
3. เป็นการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางความสามารถในการอ่านจับใจความมากขึ้น
4. เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความ
5. เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสนใจในการอ่าน และความสามารถในการอ่านจับใจความต่อไป